

2019 m. gruodžio 13 d., penktadienis

Nr. 41 (1320) | Kaina 1,30 Eur

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

2

Vilniaus fortepijono festivaliui pasibaigus

5

Rimo Tumino „Lemtinga nata“ Vilniuje

7

„Romantizmo amžius“ meno pažinimo centre „Tartle“

Mieli skaitytojai,

Nepamirškite užsiprenumeruoti „7 meno dienų“ 2020 metams.
Prenumeratos kaina 1 mėn. – 4,39 Eur, 6 mėn. – 26,32 Eur,
metams – 43,86 Eur.

„Kino“ žurnalo 1 numerio prenumeratos kaina – 2,75 Eur,
pusmečiui – 8,25 Eur, metams – 16,50 Eur.

Prenumeruodami sutaupote ir remiate mūsų leidinius.
Prenumeratą galima užsisakyti „Lietuvos pašto“ skyriuose,
taip pat internetu www.prenumeruok.lt bei telefonu 8 700 55 400

Atspindžiai šaltame vandenyje

Šarūno Barto „Sutemose“

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Šarūno Barto filmas „Sutemose“ (Lietuva, Prancūzija, Čekija, Serbija, Portugalija, Latvija, 2019) iš naujo nekuria pokario pasipriešinimo mito, bet kartu ir jo negriauna, filmo pabaigoje suteikdamas partizanų žūties vaizdams krikščioniškosios ikonografijos bruožų. Vis dėlto Bartas pasakoja kitą pokario Lietuvos istoriją. Jo rūškanose „Sutemose“ nepritaptų ne kartą filmuose matyti švarūs, naujutėlės išlygintas uniformas vilkintys, gyvybę aukoti pasirengę partizanai, tarsi maldą kartojantys pakilius žodžius apie meilę tėvynei, ir riboti, karikatūriški piktadariai rusai. „Sutemose“ kiekvienas kažką slepia, kažko bijo ar laukia. Gal tik partizanai susitaukė su tuo, kad nieko nebus, nes jau garsiai abejoja amerikiečių pažadais išlaisvinti Lietuvą. Nors epizodiniam personažui – ūkininką Pliaugą įskundusiam samdiniui Ignui – Bartas (kartu su

scenarijaus bendraautore Aušra Giedraityte) padovanojo naivią viltį, kad kai žemė bus padalyta po lygiai, visi gyvens geriau. Tačiau veikėjai vis rečiau gali atsiremti į savo viltis, nes 1948-ųjų Lietuvos tikrovė ir perkeltinė, ir tikrąja to žodžio prasme skendi sutemose – istorijos, žmogiškosios prigimties, nusivylimo.

Priešingai nei ankstesniuose Barto filmuose, „Sutemose“ daug veikėjų, ir nė vieno negali pavadinti pagrindiniu. Ūkininkas Jurgis Pliauga (Arvydas Dapšys) lyg prieš savo valią atsiduria filmo pasaulio centre. Jo ūkis yra pamiškėje, todėl Pliauga sulaukia nekviestų svečių ir iš miško, ir iš miestelio, tik vieni ateina naktimis, kiti atvažiuoja lydimi kareivių arba sribų. Riba tarp pastarųjų gerokai nusitrynė. Pliauga vienodai nuolankiai paklūsta partizanų ir sovietų valdžios reikalavimams, nes neturi kitos išeities. Jis viliasi išlikti, išsaugoti jausmų trupinius ir artimus žmones. To tikisi ir Pliaugą mylinti samdinė Agnė (Vita Šiaučiūnaitė).

Pliaugos augintinis, lyg ir paauglys Untė (Marius Povilas Elisas Martynenko) klaidžioja po apylinkes, užsuka pas partizanus, stebi kaimynus, klausosi, žiūri. Regis, jo akimis ir matome beveik viską, kas vyksta filme, nors tradiciškai susitapatinti su Unte nepavyks. Ypač po pokalbio su Pliauga, per kurį šis papasakos apie Untės tėvus, kyla įspūdis, kad Untė atsirado kaime staiga ir nežinia iš kur, nes jis, regis, neturi prisiminimų. Apie jį nieko daugiau ir nesužinome. Tad Untės funkcija gana simbolinė. Neatsitiktinai šis personažas montuojamas su vieningais laisvę simbolizuojančiais kadrais – gervių šoku apsnigtoje pievoje ir finaliniu jų skrydžiu.

Kiekvienas „Sutemose“ pasirodęs personažas iškart įsimena. Net dvi išsigandusios, kažkodėl valdžios atstovų, verčiančių kaimiečius pasirašyti už obligacijas, atsivežtos merginos, nors net jų veidų nespėji įsižiūrėti. Tik partizanai iš pradžių

NUKELTA Į 10 PSL.

Fortepijono fiestos garsams nuaidėjus

Įspūdžiai iš paskutinių Vilniaus fortepijono festivalio koncertų Nacionalinėje filharmonijoje

ALDONA ELEONORA RADVILAITĖ

Kopiantis link kulminacijos Vilniaus fortepijono festivalis gruodžio 3 d. Nacionalinėje filharmonijoje pakvietė į „Dvigubą rečitalį“. Skambino 2018 m. tarptautinių konkursų nugalėtojai – Théo Fouchenneret (Prancūzija), pelnęs I premiją konkurse Ženevoje, ir Antonas Yashkinas (Rusija), F. Liszto konkurso Veimare nugalėtojas.

24-erių prancūzas T. Fouchenneret yra pasižymėjęs ir kamerinės muzikos srityje – 2013 m. tarptautiniame kamerinės muzikos konkurse Lione kaip Messiaeno trio narys (su smuikininku Davidu Petrliku ir violončelininku Volodia van Keulenu) iškovojo pirmąją premiją ir pelnė penkis specialiuosius prizus. Pastaruoju metu trio yra Singerio Polignaco fondo Paryžiuje rezidentas. Pianistas kviečiamas į tarptautinius muzikos festivalius Prancūzijoje ir Šveicarijoje, kelios kompanijos yra išleidusios ne vieną jo atliekamos kamerinės muzikos įrašą.

Vilniuje T. Fouchenneret lankėsi, subtiliai paskambino tris Gabrielio Fauré Noktiurnus: Nr. 4 Es-dur, op. 36, savo grožiu priminė melodingus Fryderyko Chopino noktiurnus; Nr. 7 cis-moll, op. 74, muzikinę medžiagą ir keista išplėstinė forma susižavėjimo nekėlė; Nr. 12 e-moll, op. 107, nors modernesnės muzikos kalbos, neatrodė labai įdomus. Įsiminė talentingo pianisto gebėjimas švelniu, tarsi

bei analogiškas neilgas variacijas jis traktavo žaismingai, grakščiai, itin tiksliai, preciziškai pateikė puošmenas. Išraiškingai skambėjo lyrinė „bramsiška“ muzika. Veržlias ar dramatiškas variacijas pianistas skambino gal kiek per greitai tempu, nes jose pritrūko sodresnio ir įtaigesnio garso. Raiškos priemonių įvairovė, sudėtinga grojimo technika, kontrapunktų linijos ypač gražiai atskleidė finalinėje Fugoje. Sakoma, net Richardas Wagneris, išgirdęs Brahmo jam paskambintą šį kūrinį, nustebė, kiek daug galima sukurti iš senovinių formų. Bisui jaunas pianistas sklandžiai ir vikriai atliko Franzo Schuberto–Ferenc Liszto „Margaritą prie ratelio“.

Dvidešimtmetis Antonas Yashkinas jau vaikystėje nugalėjo keliuose konkursuose. Nuo 2016 m. jis studijuoja Maskvos konservatorijoje, prof. Natalijos Trull klasėje. Savo programos pradžioje A. Yashkinas paskambino du retai pianistų atliekamus dar nebrandžius, ankstyvus Brahmo ir Claros Schumann kūrinus. Nuo pat pirmų garsų paaiškėjo, kad šio atlikėjo raiškos priemonių arsenalas kitoks nei prancūzo. Jo garso tembras skaidrus, skambus net *piano* ir lyrikuose epizoduose, jis nepasižymi šiltu, romantiškai nuaidinčiu skambesiu. Gal todėl dvidešimt vieno Brahmo sukurtose ir Clarai dedikuotose Variacijose R. Schumanno tema, op. 9, – ir taip ne pernelyg išraiškingoje muzikoje – nepajutau romantinės dvasios. Panašus įspūdis kilo ir klausant 19-metės C. Schumann *Scherzo* Nr. 1 d-moll, op. 10.

vikrumas, o „Skerco ir maršą“ atlikėjas paskambino labai energingai, greitai, vėl nustebindamas savo grojimo technikos galimybėmis. Vakaro pabaigoje A. Yashkinas ne tik paskambino nedidelę pjesę bisui, bet ir pradžiugino publiką kartu su T. Fouchenneret grodami keturiomis rankomis iš natų.

Maskvos konservatorijos ir Miuncheno aukštosios muzikos mokyklos profesorė Eliso Virsaladžė Lietuvos melomanų itin aukštai vertinama ir labai laukiama, todėl jos rečitalyje „Eliso legenda“ gruodžio 5 d. tarp gausių koncertų lankytojų buvo galima sutikti ir nemažai muzikos profesionalų. Ši žymi atlikėja ir pedagogė daugybėje pasaulio šalių rengia solo ir kamerinės muzikos rečitalius su Natalia Gutman, Borodino ir Tanejevo kvartetais, geriausiais pasaulio orkestrais, veda meistriškumo kursus Europoje ir Japonijoje. 2017 m. pianistei įteiktas Gruzijos valstybinis ordinas už indėlį į gruzinių ir pasaulio muziką.

Pirmoje rečitalio dalyje E. Virsaladžė pateikė aštuonias Piotro Čaikovskio pjeses iš ciklo „Metų laikai“ ir Sergejaus Prokofjevo „Sarkazmus“, op. 17, bei Tokatą d-moll, op. 11. Nustebino neįprasta visiems gerai žinomų Čaikovskio miniatiūrų traktuotė. Švelnus, kameriniam atlikimo stiliui būdingas muzikavimas atrodė lyg prisiminimas, melancholija dvelkė besikeičiančios gamtos, žmonių vaizdiniai.

Visai kitaip E. Virsaladžė skambino Prokofjevo „Sarkazmus“: pasiutusiai aštrius, disonansinius muzikinius vaizdus keitė spalvingi, savitos melodikos lyriniai ar dramatiški. Sukaupusi turtingą raiškos arsenalą, gruziniško temperamento nestokojanti atlikėja meistriškai perteikė ir motorišką, pašėlusio tempo Prokofjevo Tokatą d-moll.

Antroje koncerto dalyje E. Virsaladžė atskleidė dar vieną savo talento ypatybę – labai sukaupusiai, tarsi medituodama, traktavo Schumanno Noveletę, op. 21, Nr. 8 fis-moll, o įspūdingos Fantazijos C-dur, op. 17, formos pajauta, spalvinga tembrinė paletė, gebėjimas muzikinę medžiagą vesti vis pirmyn visiškai užhipnotizavo klausytojus. Negailėdama jėgų bisui pianistė šviesiai, grakščiai, spalvingai, subtiliai paskambino Schumanno „Stebuklingą paukštę“ iš ciklo „Miško scenos“ ir populiarią Chopino Mazurką a-moll. Paskutiniam bisui dovanotoj audringai, bet lengvu fortepijono skambesiu atliekamą Chopino „Grande Valse Brillantę“.

Džiugesys ir pakili nuotaika sklandė filharmonijos Didžiojoje salėje per visą festivalio pabaigos

Guoda Gedvilaitė

D. MATVEJEVO NUOTRAUKOS

Dirigentas Georg Mark

koncertą „Trys portretai“. Gruodžio 7 d. Lietuvos nacionaliniam simfoniniam orkestrui (meno vadovas ir vyr. dirigentas Modestas Pitrenas visą koncertą buvo tarp gausiai susirinkusios publikos) dirigavo ypatingu talentu apdovanotas austrų dirigentas ir pedagogas Georgas Markas.

Pirmoje koncerto dalyje iš susižavėjimo sulaikiusi kvapą publika atidžiai sekė romantišku polėkiu sklendančios Schumanno Pirmosios simfonijos B-dur („Pavasario“) srautus. Kompozitorius yra sakęs, kad impulsą simfonijos muzikinei medžiagai suteikė jo paties daina „Meilės pavasaris“, o paskutinėje dalyje panaudota „Kreiserianos“ tema. Kurti simfoniją jį skatino ir sutuoktinė Clara. Klausantis G. Marko traktuojamos keturių dalių simfonijos

žavėjo sodrus, emocionaliai įtaigus orkestro skambesys, plačios dinaminės linijos, nuostabiai gražios temos. Ypač romantiškai ir įspūdingai skambėjo pirmos dalies *Andante un poco maestoso* – *Allegro molto vivace* ir antros dalies *Larghetto* muzika. Niekas iš kolegijų neprisiminė, ar kada nors ši simfonija buvo čia atlikta, tad džiaugėmės išgirdę kitokią Schumanno kūrybos pusę – ne vien dažnai pasaulio scenose skambančius opusus fortepijonui ar vokalui, bet ir romantikos dvasia dvelkiančią jo simfoninę muziką.

Po pertraukos G. Marko įkvėptas orkestras grakščiai, jautriai ir šviesiai atliko Brahmo Variacijas orkestrui J. Haydno tema, op. 56. Beveik visose aštuoniose variacijose

NUKELTA Į 3 PSL.

Eliso Virsaladžė

matiniu tembru skambinti lėtasias dalis, niuansuoti *piano* frazes, išgauti vos girdimus garsus.

Interpretuodamas Johanneso Brahmo Variacijas ir fugą G.F. Händelio Siuitos klavyriui B-dur, HWV 434, kūrinys dedikuotas Clarai Schumann) T. Fouchenneret kiekvieną variaciją skambino skirtingai, charakteringai. Baroko stiliaus temą

įdomiau nuskambėjo populiarioji Schumanno–Liszto „Dedicacija“ iš ciklo „Mirtos“, op. 25. O dar ryškiau savo profesinį pajėgumą A. Yashkinas parodė meistriškai, virtuoziškai traktuodamas keturias Liszto pjeses: „Gedulingoji gondola II“ skambėjo niūriai, išraiškingai; Valsuose Nr. 1 ir Nr. 2 iš ciklo „Pamirštieji valsai“ atsiskleidė briliantinis pianisto smulkiosios technikos

Sielą atveriantis instrumentas

Pokalbis su fagotininku Andriumi Puplauskiu

ELVINA BAUŽAITĖ

Andrius Puplauskis – Lietuvos vals-tybinio simfoninio orkestro fagotų grupės koncertmeisteris, Šv. Kris-tupo medinių pučiamųjų kvinteto ir kamerinio ansamblio „AR’s Musica“ narys. Jo muzikinės raiškos ampli-tudė itin plati: nuo baroko iki šiuo-laikinių kompozicijų. Kalbamės su fagotininku Andriumi Puplauskiu apie variacijas, kai medinis instru-mentas pripildo erdvę unikalaus skambesio garsų ir nuneša kažkur toli, kur visa valdo muzika.

Papasakokite apie savąj instrumentą.

Šis instrumentas gimė prieš pen-kis šimtus metų ir iki mūsų dienų nuėjo ilgą evoliucijos kelią. Pats žodis „fagotas“ kilo iš Italijos ir Vo-kietijos, tačiau angliškai bei pran-cūziškai kalbančiuose kraštuose jis vadinamas *bassoon* arba *basson* (prancūziškai *bas* – žemas, *bosas* ir *son* arba *sonore* – skambėti), taigi tiesioginis vertimas būtų – žemo skambesio instrumentas. Fagoto tembras gražus, specifinis, lygi-namas su žmogaus balsu. Orkes-truose ir ansambliuose jis dažnai atlieka bosų funkciją, bet girdimas ir kaip solinis instrumentas.

Baroke atsiradęs solinio instru-mento koncerto žanras iškėlė ne-mažai instrumentų. Manoma, kad Antonio Vivaldi parašė 39 koncer-tus fagotui su orkestru! Fagotas gali pasigirti ir gražiais klasiki-niais koncertais, jų rašė Wolgan-gas Amadeus Mozartas, Carlas Maria von Weberis, Johannas Ne-pomukas Hummelis, Bernhardas Crusellis. XX a. koncertinį instru-mento repertuarą praturtino Jeanas Françaix, André Jolivet, Henri Tomasi, Johnas Williamsas ir daug kitų.

Šiais laikais fagotą galima iš-girsti ir populiarioje, ir filmų muzikoje, ir džiaze. Instrumentą išvysite ir vaizduojamuosiuose menuose: Barselonoje, Švento-sios Šeimos bažnyčios (*Sagrada Familia*) fasado bareljefe ar Ed-garo Degas paveiksle „Operos or-kestras“ ir kitur.

Andrius Puplauskis

D. LABUČIO NUOTR.

Prisiminkite pirmuosius savo muzikinius potyrius.

Mano pirmieji muzikanto žings-niai prasidėjo Nacionalinėje M.K. Čiurlionio menų mokykloje. Svarbiausia, kad ten yra ne tik muzika, bet ir dailė, ir šokis... Šie menai po vienu stogu turi didelį energijos užtaisą, vystantį mokinių asmenybes. Baigiamosiose klasėse statėme savo kūrybos operas: o tai ir muzika, ir jos atlikimas, ir deko-racijos, choreografija – viskas mo-kinių fantazijos vaisiai. Man teko sukurti kelias dainas, net vaidinti ir dainuoti scenoje.

Kodėl būtent fagotas? Kaip atradote ir sutapote su šiuo instrumentu?

Fagotą prisijaukinau gal kiek vė-liau nei pradėjau juo groti. Vaikui, tik paėmusiam fagotą, yra smalsu ir įdomu, tačiau instrumentas at-rodė sunkus, nepatogus, ir aš kar-tais tyliai pavydėjau fleitininkams, choristams ar pianistams, kuriems nereikėjo nešiotis tokio sunkaus instrumento. Laimėti keli respubli-kiniai konkursai didelio įspūdžio

man taip pat nepadarė, bet vėliau supratau, kad fagotas tikrai vertas dėmesio. Tai unikalus ir retas ins-trumentas, ir man labai patinka, kad koncertuodamas Lietuvoje ga-liu stebinti ir džiuginti klausytojus jo tembru, galimybėmis bei istorija. Skatinu ir kompozitorius kurti šiam puikiam instrumentui, atskleisti daugybę neišnaudotų jo galimybių.

Esate Šv. Kristupo kvinteto narys. Kokios esminės patirtys drauge grojant penkiems me-diniams pučiamiesiems?

Pučiamųjų kvintetas yra labai sudėtingas ansamblis: penki skir-tingo tembro ir garso išgavimo būdo instrumentai turi surasti bendrą skambesį, jo balansą. Jei tai pavyksta – nuostabi dovana klausytojams. Šiuo požiūriu sty-ginių kvartete muzikuoti kur kas paprasčiau, nes skiriasi tik ins-trumentų dydis, o garso išgavimo būdas vienodas. Ansamblyje la-bai svarbu ir žmonės – charakte-riai, įpročiai, entuziazmas ir t.t. Mūsų pučiamųjų kvintetas nėra „etatinis“, mes negauname už tai

algos, grojame iš entuziazmo. Taip ansamblis gyvuoja jau sep-tyniolika metų, koncertuojame ne tik Lietuvoje, bet ir Prancūzijoje, Šveicarijoje, Rusijoje, Japonijoje, Čekijoje... Laimėti keli tarptauti-niai konkursai, padaryta daugybė įrašų, kvintetui parašyta keliolika lietuvių kompozitorių kūrinių. Nuolat vyksta kūrybinis proce-sas ir mes tuo labai džiaugiamės.

Pernai susibūrė kamerinis ansam-blis „AR’s Musica“, jo idėja, kaip deklaruojate, sukurti erdvę tokiam muzikos menui, kuris pakylėtų, vestų į šviesą, džiaugsmą ir harmo-niją. Koks tai ansamblis ir kodėl siekiate būtent šių vertybių?

„AR’s Musica“ nariai yra profe-sionalūs, orkestre grojantys muzi-kantai. Vis dėlto vieni mėgsta vie-nokią, kiti visiškai kitokią muziką, o dideliame kolektyve reikia gro-ti kartu, rengti numatytą repertuarą. Ansamblyje „AR’s Musica“ grojame tik tai, kas patiems gražu, ir dėl to muzika liejasi iš širdies, klausyto-jai žavisi, džiaugiasi ir po koncerto dėkoja už nuostabų laiką.

Žinia, esate Lietuvos valstybi-nio simfoninio orkestro fagotų grupės koncertmeisteris. Pasi-dalykite savų pareigų orkestre ypatybėmis.

Nuo 2000 m. esu LVSO fagotų grupės koncertmeisteris. Su grupe esame ne kartą koncertavę ir kaip kvartetais, turime ir ateities planų. Džiaugiuosi mūsų grupės profe-sionalumu ir draugiškumu. Kon-certmeisteris atsakingas už grupės pasirengimą koncertui, jei reikia, papildomai kartu repetuoja ir įvei-kia visus sunkumus. Orkestre yra penkiolika skirtingų instrumentų grupių koncertmeisterių.

Kokie ryškiausi Jūsų, kaip so-listo arba orkestro nario, mu-zikavimo patyrimai?

Esu solistas, todėl ryškiausi įspū-džiai patiriami soliniuose koncer-tuose, kurių kartu su LVSO esu grojęs ne vieną. Taip pat ypatingi kamerinės muzikos koncertai, jie netgi sudėtingesni atlikimo prasme, jiems rengiantis reikia skirti daug

laiko ir energijos. Simfoninėje mu-zikoje mėgstu sudėtingus kūrinius, kuriuose didelis krūvis skiriamas fagotui, – tokie yra Dmitrijaus Šos-takovičiaus, Igorio Stravinskio, Ri-chardo Strausso opusai.

Įdomu, kiek fagotas skamba kaip solo instrumentas Lietu-voje, Europoje, pasaulyje?

Lietuvoje profesionali fagoto mokykla atsirado 1923 m., Stasiui Šimkui Klaipėdoje įkūrus muzikos mokyklą. Vieni pirmųjų lietuviškų kūrinių fagotui solo parašyti gana vėlai, pavyzdžiui, Balio Dvariono Tema ir variacijos fagotui pasirodė tik 1946 metais. Kaip solinis ins-trumentas Lietuvoje fagotas mažai naudotas. Pastaruoju metu, tikiuosi, situacija keičiasi, atsiranda naujų gerų koncertinių kūrinių, kompo-zitoriai fagotą atranda iš naujo. Na, o pasaulyje yra puikių koncertuo-jančių solistų, tačiau fagoto popu-liarumas kur kas mažesnis nei for-tepijono, smuiko ar violončelės.

Kas iš muzikos pasaulio Jus įkvepia, žavi?

Kai girdžiu gilų ir intelektualų atliekamos muzikos suvokimą, kai nėra tuščios pompastikos ir vai-dybos, kai muzika liejasi be jokių veidmainysčių. Prieš tokius meni-ninkus žemai lenkiu galvą. Bet tai pasitaiko labai retai.

Kokia fagoto muzika, galima sakyti, yra Jūsų ir Jums?

Kiekvieną kūrinių stengiuosi su-prasti kuo išsamiau ir plačiau. Ne-užtenka gerai žinoti vien fagoto partiją, juk ji susieta su kitais gar-sais, harmonija, net ir aplinka, au-ditorija. Jei tai senosios muzikos kūrinys – svarbu tuometė tradi-cija, maniera, stilistika. Puiku, jei rengiant šiuolaikinį kūrinių yra ga-limybė pabendrauti su kompozito-riumi ir aptarti visus niuansus. Net improvizuojant ypač svarbi klau-sytojų nuotaika – tai vienas kitą smarkiai veikia. Muzika yra žmo-gaus sielos išraiškos forma, ji gali daryti didelį poveikį ir klausytojui, ir pačiam muzikantui, ir aplinkai.

Dėkoju už pokalbį.

ATKELTA IŠ 2 PSL.

vyravo romantiškai švelni, subtili lyrika, keitėsi tik muzikinė me-džiaga, niuansai, tempai. Jautėsi, jog kaip Schumanno, taip ir Brahms muzikoje atsispindi nuoširdi meilė Clarai, tik kitaip išreikšta. Didingai, plačiai, tarsi himnas kilniems jaus-mams nuskambėjo variacijų finalas.

Claros Schumann 200-osioms gimimo metinėms skirto festiva-lio kulminaciją įprasmino šios ta-lentingos menininkės ir asmenybės

Koncertas fortepijonui ir orkestrui a-moll, op. 7. Jį su Nacionaliniu simfoniniu orkestru atliko Frank-furto prie Maino (Vokietija) aukš-tosios muzikos mokyklos profesorė, Lietuvoje mylima ir laukiama, ar-tistiškumu ir optimizmu trykštanti virtuozė Guoda Gedvilaitė. Ryškių muzikinių idėjų iniciatorė, savo originaliose programose žavinti fantazija ir laisve, koncertuojanti ir su džiazo muzikantais, akto-riais, baletu artistais, G. Gedvilaitė dar atlieka ir visus C. Schumann kūrinius, veda seminarus apie šios

išskirtinės virtuožės pedagoginius metodus. Guoda rengia koncertų ciklą „Claros Schumann salonas“, sulaukiantį didelio pasisekimo Lie-tuvoje ir Vokietijoje.

Trys fortepijoninio koncerto daly-s buvo atliktos vientisai, be pertrau-kos. Ryškiai skyrėsi tik nuotaikos ir tempai, o jas siejo žerintys, nepa-prastai virtuoziški, smulkios tech-nikos ar netikėtai stipria energija prapliumpantys pasažai. Šias ple-venančias puošmenas artistiškoji G. Gedvilaitė labai plastiškai įpy-nė į jautriai skambančias melodijas.

Ypač malonų įspūdį paliko lėtosios dalies (*Romanze*) fortepijono solo atliekamos nuostabaus grožio me-lodijos, prie kurių prisijungė jautri Edmundo Kulikausko violončelė. Skambėjo ypatingo subtilumo du-etas. Kėlė nuostabą ir tai, kad Kon-certą sukūrė vos 14-metė Clara! Kilo mintis, kad tokį virtuoziinių blyksnių prisodrintą kūrinių galėtų skambinti pastaruoju metu besirandantys dau-gybė jaunųjų pianistų virtuozų, taip papuošdami savo repertuarą.

Sužavėtai publikai vis pra-šant bisų, G. Gedvilaitė smagiai

paskambino C. Schumann *Scherzo* Nr. 2, op. 14, ir į sceną pakvietė ža-viają festivalio sumanytoją ir meno vadovę Mūzą Rubackytę, su kuria keturiomis rankomis linksmai ir energingai atliko porą populiariau-sių Brahms Vengrų šokių.

Padėkojusi publikai už palaikymą M. Rubackytė visus pakvietė į po dvejų metų lapkričio 13 d. prasidė-siantį kitą fortepijono festivalį, tuo vėl sukeldama gausių aplodismentų gūšį.

ALDONA ELEONORA RADVILAITĖ

Motinos sodas

Klaipėdos jaunimo teatro spektaklio gastrolės Vilniuje

IEVA TUMANOVIČIŪTĖ

Maksimo Gorkio pjesėje „Vasa Železnova“ artimųjų santykiai pagrįsti bendru kapitalu. Suaukę vaikai yra finansiškai priklausomi nuo tėvų. Merdint šeimos tėvui Zacharui Železnovui, kyla paveldėjimo rūpesčių. Nors po vienu stogu gyvenančių kelių kartų šeimos paveikslas šiandien retas, merkantiliniai ryšiai tarp giminių neišnykę. Tačiau atrodo, kad šis klasikinis veikalas pasirinktas ne tik dėl savo temų aktualumo, bet ir dėl profesinio tobulėjimo galimybės Klaipėdos jaunimo teatro (KJT) aktoriams. Spektaklio „Motina“ premjera įvyko lapkričio 9 d. Klaipėdoje, o lapkričio 28-ąją jis rodytas Vilniuje.

Vaidinti pagrindinę pjesės ir spektaklio veikėją motiną Vasą pakviesta aktorė Viktorija Kuodytė. KJT aktoriams darbas su ja tapo gera vaidybos meistriskumo pamoka. Palyginti, tarkim, su pernai per gastroles Vilniuje parodytais spektakliais „Dvi Korėjos“ bei „Holverio naktis“, „Motinoje“ jie atrodo patobulėję. Pastarasis trupei suteikia progą kurti klasikinius personažus ir svariai papildo KJT repertuarą – spektaklis, nors ir nepasižymi inovatyvumu, yra profesionalus.

Darius Rabašauskas, KJT statantis antrą spektaklį (pirmasis – „Mūsų miestelis“, 2018), sukūrė vientisą darbą. Jo vizualinę ir prasminę dalis sieja sodas, puoselėjamas motinos Vasos. Renatos Valčik scenografiją sudaro stelažai su augalais: jie tampa namų kambarių pertvaromis, leidžia lengvai transformuoti

erdvę ir, svarbiausia, sukuria palankias aplinkybes aktoriams. Kuodytės Vasa nuo pradžių beria žemę į vazonėlius, sodina augalus, stato juos į miniatiūrinį šiltnamį, karmo nudžiūvusius lapus ir pan. Vandens purkštuvu, skirtu augalams, veikėjai retkarčiais atsigaivina veidą, nes atvesti šiuose namuose reikia. Net niekšiška sudegintais laiškais čia tręšiama žemė. Spektaklyje nuosekliai pabrėžiamas ryšys ir kontrastas tarp Vasos asmenybės ir jos kuriamo sodo.

Žalumos užvaldyta erdvė taip pat parodo, kas tikrasis jos šeimninkas, – namuose valdinga Vasa išsikerojusi tarsi augalas, šaknimis apipynęs kiekvieną šeimos narį. Jos vienišumą ir paranoją atskleidžia trys puodeliai. Iš pradžių kambarinė Lipa (Karolina Kuzborska) atneša Vasai žalią kokteilį, tačiau ji jo neliečia, kol neparagauja tarnaitė, įrodydama, kad gėrimas neužnuodytas. Pabaigoje net du žmonės paduoda Vasai po stiklinę vandens ir arbatos, bet nė iš vienos ji nedrįsta atsigeri. Taip perteikiama visa kontroliuojančios ir niekuo nepasitikinčios asmenybės drama.

Rabašausko režisūra išryškina personažus bei aktorius. Vasa savo vaikus sugniuždo, užtat Kuodytė, atvirkščiai, padeda jauniešiams aktoriams atsiskleisti per santykį su ja. Luošas Pauliaus Pinigio Pavelas – infantilus ir isteriškas dėl savo bejėgystės prieš nemylinčią žmoną ir jo gyvenimą valdančią motiną. Jūdviečių ryšį spektaklyje pabrėžia muzikinis gaudžios stygos motyvas (kompozitorė Nijolė Sinkevičiūtė). Vasa sūpuoja Pavelą ant kelių tarsi mažą berniuką, bet prireikus išsižada jo dėl „aukštesnių“ tikslų;

E. SABALIAUSKAITĖS NUOTR.

Viktorija Kuodytė spektaklyje „Motina“

nors ir ne be kaltės, kurią primins skambanti styga.

Donato Želvio hedonistas Semionas atsiriboja nuo motinos, paskędamas siaurame, miesčioniškame savo žmonos Natalijos malonumų pasaulyje. Jie abu svajoja turėti verslą ir puikuotis prieš kitus. Rugilė Latvėnaitė sukuria ryškų veikėją, jos kuklumas ir naivi užuojauta nuskriaustiesiems slepia turtą ir garbės troškimą. Sukaustyti judesiai, rudas kostiumėlis bei įmantri šukuosena – neskoninga pretenzija į eleganciją – tiksliai atspindi jos charakterį, kaip, beje, ir kitų veikėjų išvaizda.

Vasos numylėtinė Pavelo žmona Liudmila sukasi plevėsuodama alyvine suknele. Vaivos Kvedaravičiūtės veikėjos judesiai pabrėžtinai laisvi, ji apsimeta įžūlia plevėsa. Nors švelnios Liudos sielos niekas nesugebėjo ištvirkinti, ji jaučiasi nusidėjėlė, ir Vasa tuo manipuliuoja.

Liudos tėvas ūkvedys Michailas (Rimantas Pelakauskas) yra pagrindinis Vasos parankinis, o dėdė lovelas Prochoras Železnovas – jos konkurentas, pretenduojantis į šeimos turtą. Tačiau Kęstučio Macijausko dėdė per daug įnikęs į malonumus ir pasimatymus su Liuda, todėl disciplinuotai ir gudriai Vasai nesunku jį pašalinti iš kelio.

Į šeimos intrigų dramą įsitraukia iš pradžių nepriklausoma (nuo palikimo atidalinta) duktė Ana. Raudonu kelnų kostiumėliu vilkinti emancipuota levos Pakštytės veikėja greitai užvaldoma motinos. Iš pradžių maniusi esanti už ją pranašesnė, netrukus Ana ima žavėtis jos sumanumu ir kartu suvokia ribotus savo gebėjimus. Ji siekia motinos pripažinimo ir pavydi Liudai jos meilės. Ana stengiasi perprasti artimuosius pataikaudama jiems, o per atsivėrimus gautą slaptą informaciją kaip šnipė perduoda motinai.

Namų atmosferą papildo įsakmi sirena – merdinčio tėvo kvietimas ateiti – ir tyli giminaitė Dunečka (Justina Burakaitė), šnibždanti maldas bei skambinanti Himalajų dubenėliu, turinčiu apvalyti neigiamą namų aurą.

Palyginti su tamsesne ir šiurkštesne Vilniaus mažojo teatro „Motina“ (rež. Kirilas Glušajevs, 2011), KJT spektaklis šiuolaikiškesnis ir šviesesnis. Eglės Gabrėnaitės Vasa šventai įsitikinusi, kad viską daro dėl vaikų gerovės, ir tuo pateisina bet kokią savo nuodėmę. O Kuodytės Vasos pagrindinis motyvas – ne tariama vaikų gerovė, bet sodas. Ji ištaria žodžius, kurių nėra pjesėje: kad rengiasi pirkti gretimą sklypą ir išplėsti sodo ribas. Ji bučiuoja dokumentų knygą ir dėl idėjos – sodo, verslo, karjeros – paaukoja savo sūnų. Tad KJT spektaklyje motinos sodo grožis yra atvirkščiai proporcingas jos sąžinės ramybei, o ji stipri ir trapi kaip jos augalai.

Anonsai

Eduardo Balsio 100-mečiui

Daugybė koncertų ir įvairių renginių minimi vieno žymiausių XX a. lietuvių kompozitorių ir pedagogų Eduardo Balsio (1919–1984) jubiliejiniai metai artėja link šventinius minėjimus simboliškai vainikuosiančių koncertų Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje. Gruodžio 18 d. Nacionalinės filharmonijos salėje skambės E. Balsio kameriniai kūriniai, o gruodžio 21 d. – simfoninė kūryba. Ta pati simfoninė programa „Variacijos Eduardo Balsio 100-mečio tema“ gruodžio 20 d. bus atlikta ir Kauno valstybinėje filharmonijoje.

Eduardas Balsys buvo vienas produktyviausių Lietuvos kompozitorių, rašęs monumentalius sceninius kūrinius, kamerinę muziką, dainas ir kt., o jo kūrybos sklaidą puoselėja jau kelios atlikėjų kartos. E. Balsio braižas patyrė nemažą evoliuciją nuo klasikinės formos Styginių kvarteto iki dodekafonine technika grįstos ekspresionistinės operos „Kelionė į Tilžę“. Kompozitoriaus

Eduardas Balsys

NUOTRAUKA IŠ ŠEIMOS ARCHYVO

kūrybinis palikimas atspindi to meto lietuvių muzikos raidos vingius nuo ideologizuoto „folklorinio“ romantizmo link stilistinio atsinaujinimo ir naujų komponavimo technikų naudojimo iki paskutinio opuso – Koncerto smuikui solo. Pasak ilgametės E. Balsio kūrinių atlikėjos Ingridos Armonaitės, „solo koncertas jau rašytas žmogaus, kuris nugyveno gyvenimą ir taip jį vainikavo“.

E. Balsio kamerinius ir orkestrinius kūrinius gruodžio 18 d. programoje „Nuo habaneros iki vargonų“ interpretuos gausios žinomų atlikėjų pajėgos. Nacionalinės

filharmonijos scenoje muzikuos smuikininkė Ingrida Armonaitė, birbynininkas Egidijus Ališauskas, vargonininkas Balys Vaitkus, fortepijoninis trio „FortVio“, styginių kvartetą „Art Vio“ ir Lietuvos kariuomenės orkestras, diriguos Laurynas Vakarlis Lopas ir Egidijus Ališauskas. Programoje numatyti E. Balsio Styginių kvartetą; Koncertas Nr. 3 smuikui solo, Habanera iš muzikos kino filmui „Adomas nori būti žmogumi“, Siuita iš baleto „Eglė žalčių karalienė“ pučiamųjų orkestrui, Simfonijakonzertas vargonams ir orkestrui, galopas iš operos „Kelionė į Tilžę“

pučiamųjų orkestrui, *Andante cantabile* birbynei ir pučiamųjų orkestrui, Rumba iš muzikos kino filmui „Adomas nori būti žmogumi“. Ir šią, ir simfoninės muzikos koncertines programas ves Viktoras Gerulaitis.

Baigiamasis jubiliejinį metų šventinis koncertas „Variacijos Balsio 100-mečio tema“ primins E. Balsio simfoninį palikimą, o dominuojanti šiame koncerte skambančių Balsio kūrinių tema – jūra. Šios stichijos didybė kompozitorių įkvėpdavo rašyti muziką, jos įvaizdžiai aptinkami kone visuose žanruose. Tėvų namuose Palangoje kompozitorius daug metų su šeima leisdavo vasaras, čia parašė ir nemažai kūrinių. Tad programoje „Variacijos Balsio 100-mečio tema“ skambės Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro atliekamos dvi simfoninės kompozicijos jūros tema – tai „Jūros atspindžiai“ styginių orkestrui ir baleto „Eglė – žalčių karalienė“ fragmentas. Greta jų – „Dramatinės freskos“, kuriose fortepijono solo partiją atliks kompozitoriaus anūkė pianistė Indrė Baikštytė, drauge smuikuos Lietuvos

kamerinio orkestro primarius Džeraldas Bidva.

Šios simfoninės programos sumanytojas – LNSO meno vadovas Modestas Pitrenas – Balsio kūrinius pateiks XX a. kūrėjų, kurių muzika jis žavėjosi, kontekste. Tikrą šventinio vakaro muzikos puotą praturtins Sergejaus Prokofjevo, Witoldo Lutosławskio ir Benjamino Britteno variacijos, įsiterpiančios tarp spalvingų E. Balsio partitūrų, atstovaujančių jo trečiojo kūrybos periodo viršukalnėms. „Muzika – emocijų menas, todėl prioritetą reikėtų teikti būtent joms“, – ne kartą yra teigęs kompozitorius.

Eduardo Balsio 100-mečiui skirtas kamerinės muzikos koncertas „Nuo habaneros iki vargonų“ vyks gruodžio 18 d., trečiadienį, 19 val. Nacionalinėje filharmonijoje, o simfoninės muzikos koncertas „Variacijos Eduardo Balsio 100-mečio tema“ – gruodžio 20 d., penktadienį, 18 val. Kauno valstybinėje filharmonijoje ir gruodžio 21 d., šeštadienį, 19 val. Nacionalinėje filharmonijoje Vilniuje.

LNF INF.

Akimirka tiesos

Rimo Tumino „Lemtinga nata“ Vilniuje

DAIVA ŠABASEVIČIENĖ

Už tai, kad Rimas Tuminas į Lietuvą dažnai grįžta kartu su savo spektakliais, galime padėkoti vadybininkei Gretai Cholinai. Šias savo pareigas ji eina profesionaliai ir su meile. Kai Jevgenijaus Vachtangovo teatras iš Maskvos vieši Vilniuje, viskas būna perfekcionistiškai sužiūrėta, spaudos konferencijos su rengtos aukščiausiu lygiu, atvežti meistrai visada kalba daug ir labai įdomiai. Tai, kad Tumino režisuota Didier Carono drama „Lemtinga nata“ atkeliavo į Lietuvą – ne atsitiktinumas, o nuoseklus ir įtempto darbo išdava. Metų gale, kai visi su žiburiu ieško geriausių, Gretą Choliną galima būtų pavadinti geriausia Lietuvos vadybininke.

Lapkričio pabaigoje tris vakarus koncertų salėje „Compensa“ žiūrovai turėjo galimybę pamatyti spektaklį apie sudėtingiausią XX a. vidurio istorijos laikotarpį, perteiktą pasakojant dviejų žmonių istoriją. Pats režisierius šią pjesę pavadino detektyvine. Ir nors šis žanras kiek sumenkina pasakojamos istorijos tragedinį pagrindą, veiksmo raida, kurios neišsižada ir spektaklio dramaturgija, yra būtent detektyvinė. Viskas prasideda lėtai, pradžia atrodo lyg į nieką nevedanti, kol veiksmas pasiekia kulminaciją ir atomazgą. Siužetinių peripetijų virtinė šį kūrinių paverčia unikaliu pavyzdžiu, kaip mene įmanoma taikliai kalbėti pačia sudėtingiausia Holokausto tema. Juk tie begaliniai priekaištai ir kaltinimai atšipina bet kokią norą dar kartą atsiversti istorijos vadovėlių. Norą kalbėtis šia tema pateisina tik meno kūrinys, neagresyviai įtraukiantis žiūrovą į vyksmą. Tik tos kelios sekundės ar minutės, leidžiančios susitapatinti su vienu ar kitu personažu, kūrinių paverčia reikalingu.

Tuminas garsėja savo gebėjimu neįkyriai priartėti prie žmogaus ir leisti jam atsidurti akis į akį su pačiu savimi, prisiminti tas akimirkas, kurios dažnai nulemia vieno ar kito įvykio eigą. Režisierius žiūrovui niekada nieko nebruka per jėgą. Jis randa būdų, kaip sąmonėje pasėti mintį, ilgai nepaliekančią ir po spektaklio.

Spektaklio „Lemtinga nata“ forma nesudėtinga. Pasakojimas išdėliotas pačiu paprasčiausiu būdu, tiesiog sekant paskui pjesę, paskui jos remarks. Dramaturgas siužetą įkaitina, sukryžmindamas įvairius istorinius faktus: veiksmas vyksta 1989 metais. Savo šlovės spinduliuose besimaudantis dirigentas Mileris siunčiamas į Berlyną, kur turi pakeisti mirusį Herbertą von Karajaną. Po koncerto jį aplanko gerbėju prisistatęs Dinkelis, gražiai surištoje dovanų dėžutėje atnešdamas Aušvico kalinio drabužį... Garsioje

Richardo Wagnerio muzikoje kaip nematomas personažas išnyra Hitlerio šmėkla.

Atrodytų, stebėdami ryškų psichoanalitinį seansą turėtume tuo ir pasitenkinti, bet režisierius, kaip jam ypač būdinga, sukuria dar vieną režisūrinį sluoksnį. Ir nors spektaklio režisieriai du – Tuminas ir Aleksejus Kuznecovas, gali neskunkiai atskirti Tumino ranką. Jam svarbu bent keliomis užuominomis atskleisti demonišką to, kas vyksta, apraišką ir kartu suteikti pirmenybę muzikai, įrodant jos veiksmingumą daugelio peripetijų atžvilgiu. Tuminas neskubriai, lyg iš paskirų natų sukuria daugiasluoksnį kūrinių apie vieną muzikinę natą, priverčiusią žmones kentėti visą likusį gyvenimą.

Du garsūs rusų aktoriai, Genadijus Chazanovas ir Aleksejus Guskovas, vaidindami šiame spektaklyje tampa tarytum „netipiniais“ partneriais. Galėdami „maudytis“ vien tik benefituose, demonstruoti aktoriaus meistrybę, jie ne nuosekliai augina savo charakterius, bet valdo spektaklio visumą, kuri nukreipta į aktyvios minties sklaidą. Guskovui teko šiek tiek paprastesnis vaidmuo – mūsų akyse atsuktų gyvenimo ratą atgalios, pademonstruojant personažo dramą, o štai Chazanovas tapo filosofinės minties formuotoju: aktoriui reikėjo ne tik surengti ilgai brandintą ir kruopščiai planuotą susitikimą, bet ir pačiam prisiimti sudėtingiausią atleidimo našatą. Smulkiai apgalvojęs lemtingos akistatos eigą, Chazanovo Dinkelis skverbėsi ne tik į partnerio vaidmens pasaulį, bet ir į mūsų, žiūrovų, mintis. Pasirodo, estrada, kurioje Chazanovas yra jau daug metų, nesunaikino talentingo aktoriaus. Dramos spektaklyje jis pademonstravo neįtikėtinai subtiliai užaugintą vaidmenį. Chazanovas išliko Chazanovu, tačiau nė sekunde nepasitelkė šampų, kurių tokio statuso aktoriai dažnai nevengia.

Aleksejus Guskovas ir Genadijus Chazanovas spektaklyje „Lemtinga nata“

Aktorius neužsižaidžia, nesimėgauja savimi, jis seka, vidinio balso vedamas, savo personažo pėdomis, kol finale išsilaisvina. Tačiau galima nujauti, kad iš šios būsenos aktorius neišeina taip paprastai. Nors ir šypsosi savo švelnia šypsena, akivaizdu, kaip jam sunku grįžti į realybę. Net po spektaklio gavęs gėlių, jis skubiai padeda jas ant krėslo, nes jo personažui gelės netinka. Vis žvilgčiodamas į partnerį, tarytum bandydamas atkartoti veiksmus, jis greitai pasislepia scenos tamsoje.

Guskovui Milerio vaidmuo taip pat nesvetimas, nes aktorius jau prieš dešimtmetį, kurdamas vaidmenį filme „Koncertas“, susidūrė su muzikų pasauliu. „Lemtingoje natoje“ jis nesunkiai naudoja toscaniniškus rankų mostus, perteikia tam tikras tipiškas dirigento elgsenos manieras. Aktorius savo vaidmenį kuria iš smulkiausių apsisukimų, judesių, jam padeda aplinka, prisodrinta įvairiausių detalių. Horizontalioje erdvėje aktorius turi galimybę ne tik iš kabineto patekti į prieškambarį, koridorių, bet ir pasinaudoti įvairiais daiktais, išgerti taurę vyno.

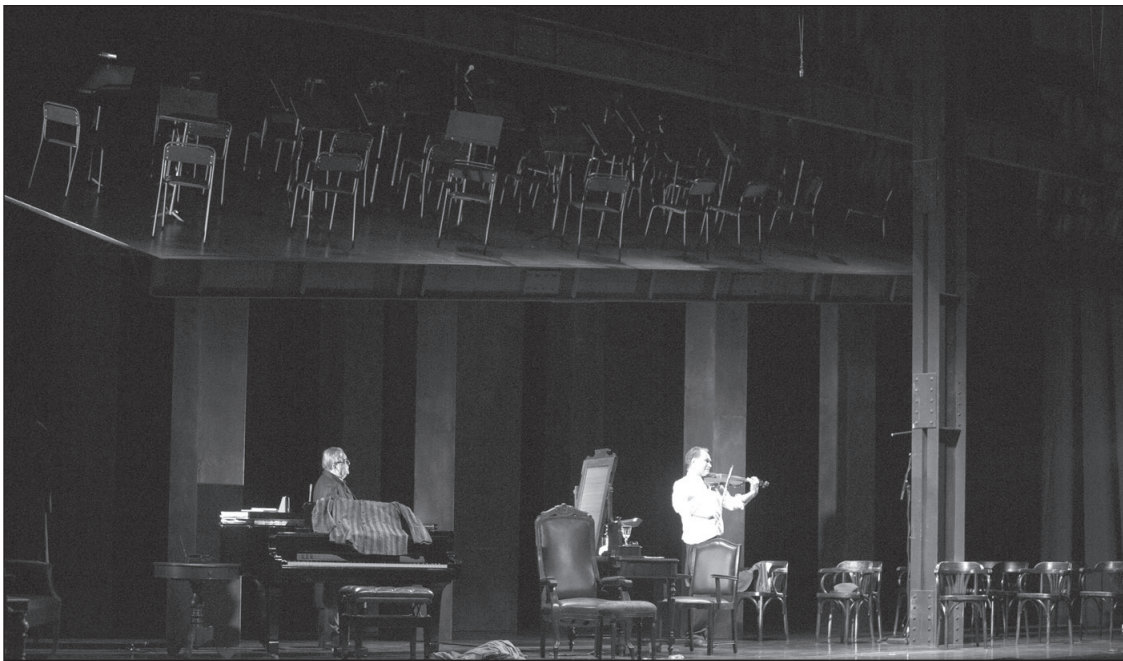
Guskovas, siekdamas apibendrinti savo kuriamą personažą, naudoja plačius gestus, šuoliuojančias intonacijas – tai, kas ypač būdinga rusų aktorinei mokyklai.

Aktorių buvimas scenoje nesunkiai tampa Mozarto ir Salieri drama. Kompozitoriui Faustui Latėnui dažnai tenka kurti, kompiliuoti, atrasti, priderinti pačią įvairiausią muziką patiems įvairiausiems spektakliams, tačiau kai pats kūriny s diktuoja autorius, jų įtraukimas kelia naujas užduotis. Šį kartą, be Wagnerio, spektaklyje skamba Čekijos žydų kompozitoriaus, nužudyto Aušvico dujų kameroje, Pavelo Haaso siuita, kurią jis parašė koncentracijos stovykloje. Ar muzikos, ar dramaturginio veiksmo poveikis didesnis, perteikiant be pasigailėjimo nužudyto žmogaus likimą? Ar muzika susieja, ar griežtai atskiria skirtingų pasaulių tonacijas, jų garsumą? Kokia muzika turėtų būti sukurta, kad išreikštų ne kerštą, bet aukos skausmą? Kokie garsai turi skambėti, kai egzekucijos vykdytojas išpažįsta savo nuodėmes? Spektaklyje muzikos daug, ji labai aktyvi,

veiksminga ir dažnai paveikesnė už tariamus žodžius. Muzika skamba ne natomis, bet mūsų mintimis, žmogaus elgesio ir jo pasekmių nuotrupomis.

Lygiai taip pat sėkmingai šį spektaklį padeda kurti ir Adomo Jacovskio scenovaizdis. Scena padalinta į dvi horizontales. Apatinėje – realios veiksmo vietos dekoracija, antroje – abstrakti koncertų salės nuoroda, sudaryta iš simfoniniam orkestrui skirtų kėdžių ir piupitrų. Tuščia orkestrinė kuria nuotaiką, formuojančią atvirą erdvę tiems garsams, kurių mes realiai negirdime. Tai erdvė, palikta mūsų išgirstai, o gal net spektaklio metu mintyse gimusiai muzikai. Jacovskis viską kuria be jokios apgaulės, ir vos tik įsisukus veiksmui supranti, kokia taikli dailininko akis ir išmonė. Netgi žinodamas, kad du geri aktoriai, meistrai, niekada nevaids mažose erdvėse (rimtų menininkų paklausa visais laikais didžiulė), dailininkas pripildė sceną prasmėmis, tuščiose orkestro kėdėse lyg susodindamas ir Pavelą Haasą, ir Dinkelio tėvą, ir daugybę kitų sunaikintų talentų. Jis spektakliui suteikė erdvę, kuri psichoanalitinį veiksmą gelbsti nuo žodžių gausybės: orkestrinė tuščia, o tarp juodų kėdžių tebeklaidžioja ta viena klaidingai sugrota nata.

Abejotinas spektaklio sprendimas – iliustratyvios griežimo imitacijos, skirtos plačiajai žiūrovų auditorijai, kuri mėgsta, kad scenoje viskas būtų tikra. Nepaisant tam tikrų ištemptų scenų, lėtos dramaturginės eigos (nors ir vyksta dvikova), režisūrinis Tumino smuikas groja tiksliai. Šiandien, kai buda liai ir aukos dažnai susikeičia vietomis, spektaklis „Lemtinga nata“ atrodo kaip išsigelbėjimas nuo deklaratyvių veiksmų, kuriuos gimdo nežinojimas, kaip ir kada kalbėti apie pačią žiauriausią žmonijos tragediją.

Scena iš spektaklio „Lemtinga nata“

M. SİRUSO NUOTRAUKOS

Pasakų (ne)sekantys šokiai

Du spektakliai Latvijos nacionalinėje operoje

HELMUTAS ŠABASEVIČIUS

Dar šių metų kovą, lankantis Latvijos nacionalinėje operoje vykusiame koncerte „Didysis baletas šimtmetis“, į akis krito dviejų šokio spektaklių – „Hamletas“ ir „(Ne)sek man pasakų“ – premjeras balandžio 12 d. skelbianti afiša. Ji sudomino ne tik naujais Latvijos choreografijos vardais, bet ir tuo, kad „Hamleto“ šviesų dailininkas – Lietuvos nacionalinio operos ir baletų teatro meistras Levas Kleinas.

Vilnių ir Rygą skiria tik kelios valandos kelio, tačiau apie Latvijos choreografijos meną žinome nedaug. XX a. pirmoje pusėje Lietuvos ir Latvijos baletų ryšius mezgė Valstybės teatro spektakliuose gastroliavę rygiečiai solistai, porą metų baletu trupei vadovavusi Aleksandra Fiodorova, kuri Kaune pastatė baletus „Don Kichotas“ (1936) ir „Žirgelis kuprelis“ (1937). XX a. viduryje ir pabaigoje Lietuvoje po spektaklį sukūrė garsios balerinos Helėna Tangijeva-Birzniece, Lita Beiris, yra gastroliavę nemažai solistų, o Latvijos baletų spektakliuose kaip kviestiniai artistai pagrindinius vaidmenis yra kūrę Eglė Špokaitė ir Mindaugas Baužys. Latvijos šiuolaikinio šokio sceną šiek tiek pažįstame iš kartais į „Naujojo Baltijos šokio“ programą įtraukiamų kūrinių, tačiau to tikrai nepakanka, kad susidarytų aiškesnis kaimynų profesionalaus šokio kultūros vaizdas.

Pavasariį kilusį smalsumą pavvyko numalšinti ir bent fragmentiškai naujausius Lietuvos ir Latvijos darbus baletų scenoje palyginti lapkričio 9 d. išsiruošus į Latvijos nacionalinę operą pažiūrėti spektaklių „Hamletas“ ir „(Ne)sek man pasakų“.

Aštuoneri „Kūrybinio impulso“ metai Lietuvos baletui subrandino Martyno Rimeikio „Procesą“, kartu su jo naujausiu darbu „Dienos,

minutės“ šį pavasarį parodytus dar du vieno veiksmo spektaklius – „Pradžioje nebuvo nieko“ (choreografė Žilvilė Baikštytė) ir „Franceska Mann“ (choreografė Edita Stundytė). Paviršutiniškai peržvelgę Latvijos nacionalinės operos baletų ir šokio spektaklių sąrašą, jaunų kūrėjų pavardžių matysime nedaug, kurti choreografiją imasi taip pat vietos šokio aplinkoje subrandinti kūrėjai, įkvėpimo besižvalgantys pasaulinės literatūros klasikoje ir savo kultūroje.

2008 m. Rygos choreografijos mokyklą baigęs Antonas Freimanas – Latvijos baletų trupės solistas, jau sukūręs nemažą choreografinių miniatiūrų. Naujausiam savo spektakliui jis pasirinko Williamo Shakespeare'o „Hamletą“ ir remdamasis šiuo veikalu pats parašė libretą. Istorijos pasakojimas ir šiuolaikinis baletų spektaklis – dar praktikuojamas, tačiau vis daugiau klausimų keliantis derinys, juo labiau kai ta istorija chrestomatinė, daug kartų naudota pačiuose įvairiausiuose teatro ir kino žanruose. „Hamletas“ – neabejotinai žinomiausių teatro (ir ne tik) istorijų sąrašė, todėl žiūrint spektaklį rūpėjo suprasti motyvą, skatinusį choreografą šią temą pasirinkti. Kiekviena karta nori turėti savo Hamletą, tačiau daugiau patirties sukaupusiems žiūrovams jaunatviškos ambicijos nepakanka, reikia universalesnių išvalgų, leidžiančių geriau pažinti prieštarą asmenybės ir ją supančio pasaulio ryšius bei jų variantus, sukeliančius neatitaisomų pasekmių.

Režisūrinė spektaklio koncepcija remiasi aiškia, logiška struktūra, nuosekliai pasakojančia Hamleto dramą. Kompozitorė Linda Leimane, užsibrėžusi susieti praeitį ir dabartį, Sergejaus Rachmaninovo muzikinius kūrinius integruoja į savo šiuolaikinius ieškojimus, išryškina choreografui svarbų zvimbiančios strėlės motyvą, kuris

lemia ir vizualinį spektaklio originalumą, sujungdamas pradžią ir pabaigą, priežastį ir pasekmę. Muzika sukuria erdvę, apibrėžiančią ne tik choreografines formas, bet ir emocinius vaidmenų karkasus, paverčia spektaklio veikėjus tam tikrais ženklais, apsaugo šokėjus nuo personažų iliustravimo, leidžia daugiau dėmesio skirti savarankiškų plastinių ir emocinių pavidalų kūrimui.

Hamletas, jo Tėvas-Šmėkla, Gertrūda, Klaudijus, Ofelija ir kordebaletas veikia asketiškoje aplinkoje (scenografijos ir kostiumų dailininkai – menininkų duetas MAREUNROL'S: Mārīte Mastiņa-Pēterkopa ir Rolandas Pēterkopas). Scenovaizdyje nėra jokių pasakojimo elementų, jis patrauklus prasminiu talpumu, jame aiškiai išryškėja choreografo braižas, atskirų epizodų piešiniai. Scenografija ir šviesos kuria tiksliai dramaturgines paraleles su muzika, režisūrinėmis ir choreografinėmis temomis. Strėlių spiečiai, pakibę virš atskirų personažų, panirę į šviesos srautų kuriamą miglą, jų kaita, paskutinė strėlė, lėtai judanti link Hamleto, tačiau taip jo ir nepasiekianti, nes liekanti už uždangos, – patys ryškiausi spektaklio vaizdiniai, paveikiantys iškart ir ilgai išliekantys pasibaigus spektakliui. Abejonių kelia spektaklio kostiumai, kartais atrodantys kaip savarankiškos tekstilinės kolekcijos eksponatai, šiek tiek deformuojantys šokėjų figūras, neleidžiantys iki galo suvokti choreografinių formų. Sodrios, pritemdytos drabužių spalvos parinktos taip, kad atitiktų įprastas su „Hamleto“ veikėjais siejamas asociacijas, tačiau pintos, aktytos kostiumų detalės yra labiau dekoratyvinės nei konceptualios.

Aiški „Hamleto“ istorija sujungta su kitokių pasakojimu. Antroje vakaro dalyje rodomas Elzos Leimanės spektaklis „(Ne)sek man pasakų“ taip pat remiasi literatūra,

Scena iš spektaklio „Hamletas“

A. ZELTIŅOS NUOTR.

tik šį kartą – šiuolaikinės latvių literatūros klasiko Imanto Ziedonio „Spalvotomis pasakomis“. Tai kūrinys, išleistas dar 1973 m. ir tapęs vienu iš veikalų, turėjusių įtakos formuojantis XX a. antrosios pusės latvių tapatybei.

Kaip ir „Hamletė“, šiame spektaklyje siekiama sujungti skirtingus erdvėlaikius, skirtingas patirtis, šviesos spindulį išskaidyti į skirtingas spektro spalvas. Jānio Šipkēvico (Shipsea), Matisso Čudaro ir Kasparo Kurdeko gyvai atliekama muzika yra tas garsolaidis, jungiantis atskiras pasakas į vieną naratyvą, nuspalvinamą įvairiomis spalvomis – nuo pilkos iki gintarinės.

Scenoje esančių muzikantų siluetai – integrali Latvijos scenografijos grando Andrio Freibergo sumanymo dalis. Ant platformos kylantys aukštyn ar besileidžiantys žemyn, kartu su savo instrumentais jie yra vienas pastoviausių vizualinių komponentų, kai choreografinės temos nuolat kinta, žadindamos vis kitokias plastines asociacijas. Kartais toji aktyvi kaita šiek tiek užliūliuoja, atšipina dėmesį, nukelia žiūrovą į tokią erdvę, kurioje choreografijos ir veiksmo suvokimas nebėra ypač reikšmingas. Tačiau patys choreografiniai epizodai gana įdomūs, akivaizdu, kad jų autorė puikiai susipažinusi

su klasikinio baletų paveldu (ji yra viena pagrindinių Latvijos baletų solisčių), geba kurti šiuolaikiškas senųjų formų parafrazes, kurias įgyvendinant šokėjams prireikia ištvermės ir geros šokio technikos.

Madaros Botmanės kostiumai – įvairių formų, kartais primenantys romantinio ar klasikinio baletų siluetus, kartais ekstravagantiškai skulptūriški. „–8“ pasivadinusio menininko indėlis į spektaklį – aktyvios vaizdo projekcijos, dar labiau sutirštinančios spektaklio vizualines formas. Atrodo, kad tiek režisūrinių, tiek choreografinių idėjų nesistengta labiau atrinkti ir išgryninti, į spektaklį siekta sudėti jas visas – kurių nors nepalikant vėlesniems darbams, todėl galutinis įspūdis šiek tiek eklektiškas, nepaisant librete nurodytų ir spektaklyje atpažįstamų su šokio istorija (nuo Liudviko XIV iki romantizmo, nuo Annos Pavlovos iki margų šiuolaikinio šokio formų) susijusių motyvų.

„Hamleto“ ir „(Ne)sek man pasakų“ afišoje ryškiaame spektro spalvų fone pavaizduoti abu choreografai. Saviti, originalūs Antono Freimano ir Elzos Leimanės darbai skatina laukti naujų – juos pervėrusios ir sujungusios choreografijos, kaip likimo strėlės, – trajektoriją žyminių jų darbų.

Premjeros

„Panika“ NKDT

Režisierės Kamilės Gudmonaitės spektaklis „Panika“ pagal šiuolaikinio suomių dramaturgo Mikos Myllyaho to paties pavadinimo pjesę kviečia į provokuojančią ir realistinę miesto visatą, kurioje tikras ir įsivaizduojamas krizes patiria šiandienos vyrai. Intelektuali ir aštri komedija pasakoja apie tris draugus, besistengiančius „susitvarkyti gyvenimą“. Pasitelkę Rytų praktikas ir psichoterapiją, jie leidžiasi į absurdišką, komišką ir rimtą savęs pažinimo kelionę, kuri atskleidžia vyriškumo, kaip socialinio antspaudo, problematiką. Su kokiais iššūkiais

šiandien susiduria vyrai, ko iš jų tikisi visuomenė ir šeima? Kokius reikalavimus jiems kelia šie laikai? Kokios neurozės skatina tvirtą, šeimą išlaikančią ir dominuojančią vyro vaidmuo?

Gudmonaitė, savo darbuose laužanti visuomenės primetamus „normalumo“ stereotipus, ne tik žada lengvai absurdišką komediją, bet atkreipia dėmesį ir į aktualias socialinio gyvenimo įtampas. „Nors Mika Myllyaho pabrėžia, kad pjesėje analizuojama vyriškumo problematika, esu įsitikinusi, kad vidinėms krizėms lyties nėra: trys personažai yra mūsų dienų žmonės, kurie, nepaisydami sėkmingos karjeros, pripažinimo ir „normalių“ santykių šeimoje, susiduria su

Spektaklio „Panika“ repeticija

D. STANKEVIČIAUS NUOTR.

psichologinėmis problemomis ir karštligiškai bando jas spręsti pasitelkdami meditaciją, psichoterapiją, sportą ir kitas praktikas. Jie

nežino, kaip kalbėtis, kaip įvardyti savo jausmus, vieno personažo žodžiais kalbant, „klampoja per vyriškumo pelkę ir visą gyvenimą

bėga – nuo savęs, savo jausmų, ir jų akis pamažu aptraukia liūdesys“. Spektaklyje taip pat kalbama apie psichinę sveikatą, jame dera Rytų filosofija ir Vakarų pasaulio realybė, ieškoma laisvės – nuo proto, psichologinių problemų, netgi nuolatinio bandymo „kažką išsigydyti“, – vardija režisierė.

Scenografijos ir kostiumų dailininkė – Barbora Šulniūtė, vaizdo projekcijų autoriai – Šulniūtė ir Jonas Litvinas. Veikėjus įkūnija aktorai Mantas Zemleckas (Maksas), Gytis Laskovas (Leo) ir Vaidas Maršalka (Jonis). Spektaklio premjera – gruodžio 18, 19 ir 20 d. Nacionalinio Kauno dramos teatro Rūtos salėje.

NKDT INF.

Po debesuotu skliautu

„Romantizmo amžius“ meno pažinimo centre „Tartle“

HELMUTAS ŠABASEVIČIUS

„Italijos dangus, kiek man patirti teko, / atrodo tartum ledas, vėjo nuskalautas. / Man šimtąkart mielesnis debesuotas skliautas“ – į Grovo ir Telimenos diskusiją apie įkvėpti menininką galinčią aplinką pono Tado lūpomis įsijungė Adomas Mickevičius (į lietuvių kalbą „Poną Tadą“ išvertė Vincas Mykolaitis-Putinas ir Justinas Marcinkevičius). Šiose eilutėse šviečianti meilė tėvynei padeda suprasti ir meno pažinimo centre „Tartle“ veikiančią parodą „Romantizmo amžius“, ir šio centro įkūrėjo kolekcininko Rolando Valiūno tikslus.

Autoritetinga Lietuvos XIX a. dailės ir kultūros žinovė Rūta Janonienė turtingą kolekciją prakalbino sukūrusi pasakojimą iš romantizmo epochai būdingų temų, savitai atsispindinčių ir Lietuvos XIX a. dailėje, ir „Tartle“ kolekciijoje. Romantizuotas dėmesys ikirikriščioniškos Lietuvos mitams ir herojams, Vilnius kaip romantizmo kultūros židinys, esminga Lietuvos ir Lenkijos romantizmui Adomo Mickevičiaus asmenybė ir kūryba, XIX a. herojai, svaajoje apie laisvę ir dėl jos kovoję, Lietuvos ir svetimų kraštų vaizdai, dailės reikšmė literatūrai ir Lietuvos istorijos suvokimui – per septynias sales išdėstyta ekspozicija pateikia conceptualų ir išsamų XIX a. Lietuvos kultūros paveikslą.

Ne vienas kolekciijoje atsidūręs kūriny buvo išsaugotas Lietuvos kultūrai ir papildo kanoninį šio laikotarpio dailės vaizdinį, su kuriuo turime galimybę susipažinti Vilniaus paveikslų galerijoje. Tarp tokių kūrinių – jau pirmojoje salėje eksponuojama Teofilio Žychowicziaus litografija pagal daug dėmesio istorinių temų vaizdavimui skyrusio Lenkijos dailininko Michała Stachowicziaus paveikslą, sudėgusį XIX a. viduryje kartu su visa Krokuvos vyskupų rūmų kolekcija. Joje įvaizdinta XV a. pabaigoje pradėjusi plisti Palemono legenda. Paveiksle ir litografijoje legenda virsta tikrove – pavadinimas tvirtina, kad Palemonas, pasipuošęs viduramžiškais šarvais, į laukinių žvėrių knibždančių kraštą atvyko tiksliai 57 metais. Netoliese – dar vienas su dailininkų pagalba regimą pavidalą įgijęs personažas, apie kurį žinoma kur kas daugiau. Almanachą „Biruta“, parengtą Józefo Krzeczковского, puošia austrų menininko Johanno Nepomuko Enderio, garsėjusio aukštuomenės damų portretais, nupiešto kunigaikštienės Birutės atvaizdo kopija.

Vienas iš parodos atradimų – mažai žinoma Vilniaus universiteto Piešimo ir tapybos katedros studento Michała Wichrowskio portretas (galbūt – autoportretas), atskleidžiantis šiam laikotarpiui

būdingus svarbiausio žanro bruožus – nors nutapytas netvirta mokiniška ranka, portretas per aiškiai perteiktas detales leidžia nustatyti portretuojamojo visuomeninį statusą, paveikslą suvokiant ne kaip meno kūrinį, o labiau kaip dokumentą.

Piešimo ir tapybos katedros vadovas Jonas Rustemas garsėjo kaip talentingas portretistas, jo darbuose tikslumas derinamas su psichologinės charakteristikos siekiais. Tačiau Vilniaus romantizmo kultūrai įvairovės suteikė jo darbai miesto teatro spektakliams, gyvųjų paveikslų komponavimas, taip pat ir piešiniai kortoms, kurios tarp įvairiausių personažų ir scenų slepia kartais nelengvai atrandamas rūšis ir akis. Parodoje – vienas Rustemo nupieštų ir Gotlibo Kislingo graviruotų kortų lakštas, kuriame matyti ir cenzorių paliktas pėdsakas – perbrauktas kortoms netinkamu laikytas Kristaus gimimo siužetas.

Adomo Mickevičiaus asmenybei ir kūrybai skirtą salę papildė nebylaus filmo „Ponas Tadas“ (režisierius Ryszardas Ordyńskis, 1928) kadrai, kuriuose – šventiška polonezo eiseną, vainikuojanti poemos pasakojimą. Vitrinose – Mickevičiaus kūriniai, kuriuos iliustravo ne vienas šio laikotarpio dailininkas. Jausmingą meilės išpažinimą Lietuvai, poeto išsakytą pirmosiomis „Pono Tado“ eilutėmis, papildė romantinių idėjų įvairovę atspindintys veikalai – herojinė poema „Gražina“ ir satyrinė baladė „Ponia Tvardovska“, kurioje šmaikščiai pasakojama apie netikėtą garsiojo kerėtojo Tvardovskio sutarties su

kiti 1831 m. sukilimo dalyviai. Prie jų žygdarbių ir šlovės sklaidos bei įamžinimo prisidėjo daug dailininkų. Iš kelių parodoje eksponuojamų Tado Kosciuškos gyvenimo epizodus vaizduojančių graviūrų išsiskiria 1794 m. sukilimo vado atvaizdas, išraižytas anglų graveerio Williamo Sharpo – tačiau ne iš natūros, bet, kaip parašyta lakšto apačioje, pagal figūrą, nulipdytą vaško skulptūrų meistrės Catherine Andras.

Įdomus ir Kislingo sukurtas raito Jozefo Poniatowskio atvaizdas, datuojamas 1817 metais. Jo kompoziciją primena garsiojo danų skulptoriaus Bertelio Thorvaldseno sukurta vienintelio Prancūzijos maršalo kitataučio skulptūra (1826–1827), šiandien stovinti Varšuvoje, priešais prezidento rūmus.

Lietuvos menininkai aktyviai dalyvavo XIX a. sukilimuose prieš Rusijos imperiją. Sukilėlių atvaizdai publikuoti Jozefo Straszewicziaus Paryžiuje išleistoje knygoje „Lenkai ir lenkės, 1830 metų lapkričio 29-osios revoliucijos dalyviai“; iš eksponuojamo rinkinio dėmesį atkreipia Marijos Rašanavičiūtės portretas.

Vos dvidešimt dvejų metų sulaukus mirusio dailininko Konstantino Kukevičiaus kūryba pažįstama iš piešinių ir litografijų. Pamačius šioje parodoje eksponuojamą nedidelį jo paveikslą „Klausiant kelio“, amžininkų vertintas jo talentas tampa dar akivaizdesnis: paveikslas patrauklus ir smulkiomis detalėmis, ir gyva tapyba bei gaiviu koloritu. Kukevičiaus biografija primena Lietuvos ir Rusijos dailės ryšius, nes

THADDEUS KOSCIUSZKO.
Engraved by William Sharp from a model in wax from the life by C. Andras.
Engraved by Józefo Straszewicz from a model in wax from the life by C. Andras.

Viljamo Šarpo raizynys pagal vaškinę figūrą, sukurtą Katerinos Andras, „Tadas Kosciuszka“. 1800–1855 m.

Mefistofeliu likimą (abu veikalus iliustravo Antonis Zaleskis).

Romantizmo laikotarpiu didvyrių ieškota ne tik praeityje, bet ir dabartyje. Jais tapo Tadas Kosciuszka, Jokūbas Jasinskis, Jozefas Poniatowskis, vėliau – Emilija Pliaterytė,

daugelis Vilniaus universiteto studentų tobulinosi Sankt Peterburgo dailės akademijoje – tarp jų Valentinus Vankavičius, Vincentas Smakauskas, Kazimieras Jelskis ir kt.

Peizažas, toks svarbus romantizmo dailėje, Lietuvoje taip pat

Mykolas Elvyras Andriolis, „Ar neateina?“. 1876 m.

įsitvirtino XIX a. viduryje, kai vis daugiau menininkų įkvėpimo ieškojo gamtoje – tiek gimtinėje, tiek išvykę į kitas šalis. Šioje parodoje greta kitų eksponuojamas tapytojo, teatro dekoratoriaus Alberto Žameto sukurtas peizažas – kelionės į Italiją prisiminimas su vakaro šviesoje panirusiomis Apeninų kalnų keteromis.

Romantizmo įtaką skulptūros ikonografijai parodoje atskleidžia visoje Europoje išgarsėjusio vilniečio Marko Antokolskio „Mefistofelio galva“ ir Kumelionyse gimusio Pijaus Velionskio „Gladiatorius“.

Gana retai Lietuvos dailininkai vaizdavo savo ir savo kūrybos vertintojų susitikimus. Įdomi išimtis – nemažo formato Romano Aleknos-Švoinickio drobė „Provincijos menas“, atspindinti nelengvą kūrėjų gyvenimą meniniu požiūriu menkliau išprususiose vietose. Šio paveikslo tema siek tiek siejasi su vieno šviesiausių XIX a. Vilniaus kultūros puoselėtojų Jono Kazimiero Vilčinskio likimu. Jis savo lėšomis leido ne tik „Vilniaus albumą“, bet ir rinkinį „Vilniaus archeologijos muziejus“ (keliolika šio albumo lakštų eksponuojama parodoje), tačiau jo investicijos neatsipirko, jis patyrė nemažai finansinių nuostolių.

Kartu su Vilniaus albume publikuotais šviesuolių Eustachijaus Tiškevičiaus, Juzefo Ignaco Kraševskio, Liudviko Kondratavičiaus-Sirokomlės portretais didžiausioje „Tartle“ salėje eksponuojama nemažai kitų leidinių, kuriems dailininkai suteikė patrauklų vaizdinį pavidalą, sukūrė iliustracijas, leidžiančias to meto skaitytojui geriau įsivaizduoti aprašomus veikėjus ar įvykius. Tarp šių leidinių – ir Kraševskio „Vitolio rauda“, Vaizganto vadinta tautos

epu. Knygos vertę didina medžio raizinių iliustracijos, kuriose Vincentas Smakauskas suteikė pavidalus kūrinių herojams – deivei Mildai, Ramojui, Vitoliui, Ramutei, Praamžiui.

Parodoje ypač daug progų įsitikinti vilniečio dailininko Mykolo Elvyro Andriolio talentu. Gimęs po napoleonmečio Lietuvoje pasilikusio Francesco Andriolli šeimoje (jį prisimename skubėdami pro Tiškevičių rūmų Trakų gatvėje portiką laikančius atlantus), menininkas mokėsi Maskvoje ir Sankt Peterburge, pelnė tarptautinę šlovę iliustruodamas „Firmin-Didot“ leidyklos knygas. „Romantizmo amžiuje“ – ne tik graviruotas Andriolio piešinys, įmažinęs vaidinamuosius Perkūno namus Kaune, ne tik leidiniai su iliustracijomis „Ponui Tadui“, „Romeo ir Džuljetai“ (atverstame šio kūrinių puslapyje aiškiai matyti užrašas – Andriolli iš Vilniaus), ne tik romantišką meilės lūkestį puikiai perteikęs piešinys „Ar neateina?“, bet ir ironiškas vaizdelis „Tegyvuoja senbernystė!“, leidžiantis suvokti romantizmo epochos įvairovę – nuo kilnių idealų iki pašaiپیų kasdienybės refleksijų. Parodoje „Romantizmo amžius“ eksponuojamų kūrinių meninės formos, jų pasakojamos istorijos, už autorių pavardžių ir gyvenimo datų slypinčios dramos (ne vienam teko tremtinio dalia po 1831 ir 1863 m. sukilimų) skatina įdėmiau pažvelgti į Lietuvos meninį paveldą, atrasti, ko nežinojome, prisiminti, ką primiršome, didžiuotis tais, kurių pastangomis šiandien ryškėja turtinga, XIX a. istorijos verpetų nesunaikinta kultūrinė erdvė.

Paroda veikia iki 2020 m. gegužės mėn.

Atšilimo kartos dailininkas

Antaną Kmieliauską (1932–2019) atsimenant

AISTĖ KISARAUSKAITĖ,
IEVA PLEIKIENĖ

Kartais sunku susigaudyti, kas ką prikelia – tekstas prisiminimus ar pastarieji sugula į daugiau ar mažiau tvarkingas sakinių gretas. Ir net tokia liūdna proga, siekiant atiduoti pagarbą anapilin išėjusiam Antanui Kmieliauskui, rašomi sakiniai savo šaknimis siekia mūsų nerūpestingos vaikystės metus. Jis buvo vienas iš didelio būrio dailininkų, pradėjusių kurti atšilimo laikotarpiu, kartu šventusių įvairias šventes, vasarojusių, slidinėjusių, kopusių į kalnų viršūnes, lankusių vienas kitą dirbtuvėse. Jie keitėsi literatūra, kūrybinėmis idėjomis ir planais. Prisiminimuose Kmieliauskas rašė: „Septintame ir aštuntame dešimtmetyje ir vėliau tęsėsi nuosirdi daugelio menininkų bičiulystė. Mūsų, kaip ir daugelio menininkų, namuose dažnai lankydavosi Justinas Mikutis. Toliau bendravau su Adomu Matuliausku, Vincu ir Saule Kisarauskais, Vytautu ir Judita Šeriais, Birute Žilyte ir Algirdu Steponavičiumi, su Vladu Vildžiūnu ir Marija Ladigaite-Vildžiūniene, Petru Repšiu, Valentinu Antanavičiumi ir kt.“. Kiekvieno asmeninio kūrybinio katiliuko garai buvo susimaišę tarpusavyje, pildydami vienas kitą skirtingais skoniais ir idėjomis. Persipynimas, persikūnėjimas būdingas visai šios kartos dailininkų kūrybai, virsdamas žanrų, technikų įvairove ar jų hibridais, didžiulių produktyvumu įvairiose kultūros srityse.

Antanas Kmieliauskas gimė 1932-ųjų kovo 8-ąją. Aukso medaliu baigęs Kauno vidurinę dailės mokyklą (dabar dailės gimnazija), 1951–1957 m. studijavo tapybą LTSR

valstybiniame dailės institute (dabar Vilniaus dailės akademija).

Jo bendraamžiai ir kiek jaunesni dailininkai priklauso kartai, kuri ne tik drąsiai ieškojo naujų meno raiškos būdų, bet ir išdrįso laikytis tuo metu netoleruojamų vertybinių pozicijų. Viena iš jų – religijos išpažinimas ir priklausymas Katalikų bažnyčiai. Vilniaus šv. Mikalojaus bažnyčios šventoriuje tebestovi 1957–1959 m. Kmieliausko sukurta Šv. Kristoforo statula, dėl kurios jis buvo pašalintas iš Dailininkų sąjungos. Tai reiškė, kad dailininkas neteko galimybės viešai eksponuoti kūrinius, gauti užsakymus, dirbti pagal specialybę.

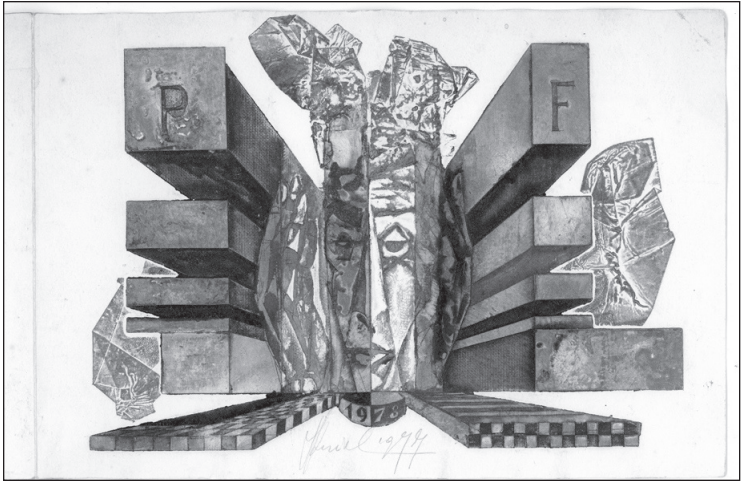
Tačiau Kmieliauskas, kaip ir jo bičiuliai bei kolegos, nesiliovė dirbęs, ieškojęs. Ne vienas šios kartos atstovas dėl plačios kūrybos aprėpties dažnai gretinamas su Renesanso kūrėjais. Kmieliausko interesai apėmė plačią skalę nuo mažosios grafikos iki freskų ir paminklinės skulptūros. „Lietuvos dailininkų žodyne“ (Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2016, IV t., p. 386–388) jis įvardytas kaip tapytojas, skulptorius ir grafikas. Tokį kūrybos sričių eiliškumą, suponuojantį ir jų svarbą, tikėtina, nulėmė tai, kad Kmieliauskas baigė tapybos studijas. Sovietmečiu, kaip žinoma, gana griežtai paisyta „cechinio pasidalijimo“ – visus profesionalius dailininkus privalomai siejančios Dailininkų sąjungos (DS) struktūros pagrindą sudarė specialybių sekcijos, o priklausomybė joms turėjo lemti kūrybos raiškos ribas.

Nepaisant to, retrospektyviai žvelgiant į Kmieliausko kūrybinį palikimą, krinta į akis išpūdingas jo memorialinių skulptūrų gausa. Daugelis apibendrintos plastikos, taupių, bet elegantiškų formų, į aplinką natūraliai įsiliejančių

granito paminklų gali būti priskirti geriausiems lietuviško modernizmo skulptūrų pavyzdžiams. Reikia pasakyti, kad Kmieliauskas savarankiškai įvaldė akmens kalimo meną ir visas skulptūras iškalldavo pats. Dar visai neseniai Žilvino Landzbergo organizuotame Dailininkų sąjungos skulptūros ir vitražo centro renginyje susirinkę skulptoriai su susižavėjimu pasakojo apie Kmieliauską, kone iki paskutinių savo gyvenimo metų kalusį akmenį. Įvaldžiusį techniką taip, kad veikė ne jėga, o meistrystė. Ir iš tiesų jo skulptūros kalba apie puikų medžiagos pažinimą. Dailininkas pats ieškodavo akmens riedulių, dalis jo paminklų paremta skirtingų akmenų kontrastu, kaip pirmojo lietuviško knygyno Vilniuje steigėjų Marijos ir Jurgio Šlapelių antkapinis paminklas Rasų kapinėse.

Su Katalikų bažnyčia išdrįsęs bendradarbiauti jaunas dailininkas 1960 m. buvo pašalintas iš DS. Nepaisant to, jis neišsižadėjo religinio meno, šis išliko svarbus per visą jo kūrybinę biografiją. Kmieliauskas – bene nuosekliausias šios srities atstovas savo kartoje. Jo apsisprendimui kurti bažnyčioms nedarė įtakos nei politinės aplinkybės, nei pačioje kūrybinio kelio pradžioje patirta skaudi nuobauda. Tuo pat metu, kai iš akmens kalė šv. Kristoforą, jis senosios freskos technika dekoravo Dievo apvaizdos bažnyčią Dauguose (1958). Netrukus ėmėsi freskų Švč. Mergelės Marijos Tiekos karalienės bažnyčiai Klaipėdoje (1962, atnaujinta 1989). Bažnytinė kūryba įgavo didelį mastą Lietuvai atgavus nepriklausomybę.

Įsimintinos Kmieliausko freskos VU knygyne „Littera“. Renesansine maniera aštuntajame dešimtmetyje įgyvendintas kūrinys traukia akį dėl šmaikštumo – nuo

Antanas Kmieliauskas, „Naujametinis sveikinimas“. 1977 m.

skliautų į lankytojus žvelgia šelmiškai besišypsantys dailininko bičiuliai ir kolegos. Istorijos dvelksmas čia dera su savojo laiko ženklais. Kmieliausko pasakojimas albume „Antanas Kmieliauskas. Skulptūra. Freska. Tapyba. Grafika“ nužymi tą, kaip dabar sakytume, „bičiulystės tinklą“: „Petru Repšiui paskatinus kurti freskas, pradėjau bendrauti su didžiausiu freskų iniciatoriumi, Universiteto anglų kalbos dėstytoju Albinu Kentra.“ Įspūdingos ir knygyno atsiradimo aplinkybės. Pasak Kentros, didžiąją gyvenimo dalį paskyrusio Universiteto restauravimo ir statybos darbams, inicijavusio VU senųjų rūmų interjerų puošybą (kuri tik vėliau buvo siejama su Universiteto 400 metų jubiliejumi), siekdami, kad knygynui numatyta patalpa nebūtų panaudota kitais tikslais, juodu su Kmieliausku per savaitgalį nukasė maždaug 30 cm žemių sluoksnį, kad atidengtų autentišką ten buvusios kalvės grindinį.

Paraleliai Kmieliauskas tyrinėjo grafikos atspaudų galimybes. Vienas iš jo atradimų – tekstolito panaudojimas. Jis aktyviai įsitraukė į ekslibristų veiklas ir vėl atsidadė

pionierių gretose – 1966 m. pirmą kartą išsiuntė ekslibristą į užsienį, į ekslibristų parodą Čekoslovakijoje. Albume menininkas pasakojo: „Vėliau dalyvavau įvairių šalių ekslibristų parodose. Tam turėjo įtakos Vinco Kisarausko pradėtas „ekslibristų sąjūdis“.“

Spalvoti estampai kurti derinant įvairių faktūrų reljefines struktūras. Kmieliausko grafikos kompozicijose matomas sekimas renesanso tradicija. Dažnai jis tiesiogiai cituoja gerai žinomus didžiųjų meistrų Michelangelo, Dürerio paveikslus. Tokie kūriniai netruko sulaukti pripažinimo – 1974 m. Italijoje už ekslibristus Kmieliauskas apdovanotas aukso medaliu. Galbūt tai tapo priežastimi 1975 m. dailininką grąžinti į DS.

Kmieliauskas buvo ir tebėra labai gerai pažįstamas publikai. Dauge lyje Vilniaus įstaigų ir viešųjų erdvių eksponuojami grafikos lakštai, tapybos paveikslai. Privačiuose rinkiniuose saugoma daugybė portretų. Italijos kolekcininkai pamėgo Kmieliausko ekslibristus – pas juos iškeliavo ištisi knygos ženklų tiražai. Ir šiandien plačiai pasklidę kūriniai saugo dailininko atminimą.

Svarbu ir kontekstas

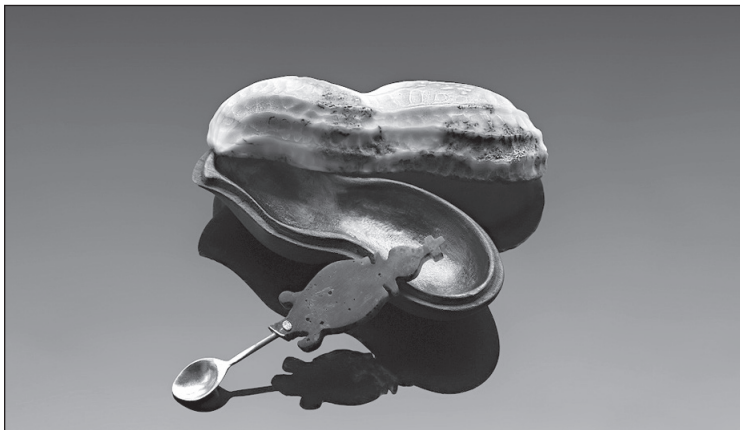
Kita nuomonė apie tarptautinę juvelyrikos meno parodą „Gintaro kambarys“ Klaipėdoje

PILĖ VELJATAGA

Pažvelgti į parodą Lietuvos dailės lauko kontekste paskatino „7 meno dienos“ publikuota Kristinos Pipiraitės recenzija „Tarp inovacijos ir tradicijos“. Kaip rašo autorė, parodos rengėjų pagrindinis tikslas – „reprezentuoti šiandienos profesionalios gintaro juvelyrikos padėtį šalyje“, tačiau pranešime spaudai rengėjai sakosi siekę „populiarinti šiuolaikinę gintaro juvelyriką“. Mažosios Lietuvos istorijos muziejų aplankantiems žiūrovams jie suteikė progą pamatyti žinomų lietuvių menininkų darbus, sukurtus

kad ir prieš dešimtį metų. Beje, senesnių kūrinių, kurie recenzentei užkliuvo kaip netinkantys reprezentuoti dabartinę padėtį, buvo nedaug, didžioji dalis – sukurti prieš keletą metų.

Pasak parodos kuratorės, LDS Klaipėdos skyriaus pirmininkės Neringos Poškutės-Jukumienės, juvelyrikos parodos Klaipėdoje vyksta retai, platesnės publikos supratimą apie gintaro meną formuoja parduotuvių vitrinose klesinti komercinė produkcija ir keisti šį supratimą padeda pažintis su dailininkų profesionalų kūrinių iš gintaro. Kuratorė pakvietė gintarą naudojančius įvairių kartų Lietuvos

Jurgita Erminaitė-Šimkuvienė, „Krikštas“. 2017 m.

A. SIDOVENKO NUOTR.

dailininkus, Baltijos kelio jubiliejui dedikuotoje parodoje dalyvavo keli latviai ir estai. Abejojant recenzijoje

paskelbta gintaro juvelyrikos „diskurso merdėjimo“ diagnoze, reikėtų atsigręžti į 1998–2009-uosius, kai

Virginijos ir Kazimiero Mizgirių Gintaro muziejus-galerija beveik kasmet surengdavo po konkursą. Ši iniciatyva paliko pėdsaką, dabar meno scenoje dalyvaujanti karta – gintaro specifiką išmanančius dėstytojus turėję Vilniaus dailės akademijos metalo meno studijų absolventai.

Galima būtų išvardinti vidurinės ir jaunosios kartos dailininkus, kurių kūriniai su gintaru buvo eksponuojami ir pelnė apdovanojimus užsienyje. Visa tai leidžia kalbėti apie tolydų procesą ir išsklaidyti abejones dėl gintaro juvelyrikos

NUKELTA Į 9 PSL.

Apie jūrą: faktams susidūrus su kūryba

Gintauto Trimako, Agnės Jonkutės, Petro Saulėno ir Donato Bielkausko paroda „Mus jungia jūra!“ Lietuvos jūrų muziejuje

DANGUOLĖ RUŠKIENĖ

Daugiau nei pusę metų Lietuvos jūrų muziejuje veikianti paroda „Mus jungia jūra!“ skirta muziejaus 40-mečiui, atšvęstam dar vasarą. Parodos autoriai – fotomenininkai Gintautas Trimakas ir Petras Saulėnas, dailininkė Agnė Jonkutė, instrumentalistas, garso menininkas Donatas Bielkauskas – sau įprastomis priemonėmis ieškojo santykio su didžiausiu šalyje vandens telkiniu ir jo suformuotu kraštovaizdžiu. Šalia vizualių ir garsinių šių menininkų sprendimų eksponuojamos dokumentinės fotografijos iš Lietuvos jūrų muziejaus archyvo bei jo lankytojų atsiųstos asmeninės nuotraukos – akimirkos iš jų apsilankymų šiame muziejuje per visą jo egzistavimo laiką. Parodos kuratorius Tomas Pabedinskas.

Gerokai paklaidžioję po Lietuvos jūrų muziejų, rekonstruotą prieš dvejus metus, tik prie išėjimo, greta suvenyrų parduotuvės, aptinki parodų salę. Iš pradžių nustembi, kad čia – lygiai toks pat drėgme ir sūriu vandeniu persisunkęs oras kaip akvariumo ekspozicijose. Ir jau iš profesinių perspektyvų pradedi nerimauti dėl gresiančios žalos kūriniams, kelis mėnesius eksponuojamiems tokiomis sąlygomis. Tačiau prisiminę neseniai Klaipėdoje Beno Šarkos inicijuotą patyriminę vizualinę diskusiją, per kurią jo fotografijos buvo sukabintos tiesiog ant drėgnų bibliotekos rūsio sienų, suabejojį, ar tokie nuogastavimai pagrįsti. Šiuo atveju fotografijos nebus paliktos tol, kol natūraliai suirs. Tačiau čia kalbas kreipiant link jūros ir gamtos stichijų, aplinkybės kad ir neplanuotai, bet gana dėkingai susiklosto taip, kad suformuotų įtaigesnę atmosferą, intensyviau dirginančią jusles ir gerokai

Gintauto Trimako kūrinio fragmentas

P. SAULĖNO NUOTR.

priartinančią prie menininkų kuriamos nuotaikos.

Prieš akis pirmiausia nusidriekia nuo vieno fotografijos krašto iki kito nubrėžta horizonto linija, skirianti jūrą nuo dangaus, vandenį nuo oro. Saulėnas horizontą pasiūlo ne tik kaip fizinio stabilumo garantą, bet ir kaip prasminį elementą, pastovumą žmogaus sąmonėje. Giminingi tikrovės vaizdai čia sluoksniuojami pasitelkus daugkartinę ekspoziciją, taip sudarant galimybę ne susitapatinti su įprastu jūros peizažu, bet atrasti jame ką nors naujo, galbūt susikurti savo tikrovės versiją. Tvarkingai vienas šalia kito sukabinti šešiolika Saulėno darbų (serija „Horizontas“, 2015) ne tik išlaiko horizontą tame pačiame aukštyje, bet ir jį pailgina. Įspūdis toks, kad žvelgi į vieną peizažą,

suskilusį į daugybę gabalų. Tai suteikia šiam kūriniui išorinio ritmo, kuris savitai jungiasi su Bielkausko sukurtu garso kūriniu „Mechanistic“. Kaip Saulėno sukurti peizažai yra nutolę nuo tikrovės, taip ir Bielkausko kūrinio garsai sunkiai galėtų būti tapatinami su jūros reginiu, automatiškai persančiu raminantį jos ošimą. Bielkauskas sąmoningai apeina gamtos skleidžiamus garsus ir Baltijos pajūrio savitumą išryškina Klaipėdoje įrašytu urbanistiniu triukšmu. Užfiksuoti motyvai pasiūlo visiškai kitokią jūros traktuotę. Čia akcentuojama industrinė su jūra sietina gyvenimo pusė, kuri uostamiesčio gyventojų jūntama gerokai intensyviau nei jaukus prieglobstis pajūryje.

Baltijos pakrantę Kuršių nerijoje daugybę kartų išvaikščiojęs

Trimakas temai apie jūrą pateikė vieną darbą iš fotografijų ciklo „Išėjimai“ (2012–2013) ir cianotipijos technika sukurtą kūrinių be pavadinimo. „Išėjimai“ – 1998 m. sukurto fotografijų ciklo „13 išėjimų prie jūros“ tęsinys, kuriame fotomenininkas toliau fiksuoja per kopas link jūros vedančius laiptus kaip tam tikrą civilizacijos ir gamtos susidūrimo / atskyrimo tašką. Jo fotografija sudėliota iš trijų kadrų. Kairėje – vieni iš daugybės pajūryje aptinkamų medinių laiptų. Vaizdas, kurį dažniausiai matome eidami link jūros. Per atspaudo vidurį – žolėmis apaugęs siauras žemės lopinėlis, ko gero, užžėlęs takas. O dešinėje – jūra. Tokia, kokią ją matome stovėdami ant kopos. Ir tokia, kokią ją paliekame pasukę atgal namo, žingsnis po žingsnio artėdami prie įprasto gyvenimo. Laiptai nėra vien sausumos ir vandens atskirties vieta. Jie fiksuoja kur kas daugiau – pokyčius, vykstančius žmogaus viduje, kai jis judėdamas viena ar kita kryptimi kerta šią ribą. Tai susitikimo ir išsiskyrimo su jūra vieta, kuri kiekvienam gali turėti labai skirtingas reikšmes.

Iš mėlynų cianotipijos būdu nudažytų popieriaus juostų Trimakas sudėliojo kitą kūrinių, dar labiau priartinantį prie jūros tiek idėjiniu, tiek fiziniu lygmeniu. Kaip teigia autorius, jam šiuo atveju buvo svarbus ne regimas tikrovės atvaizdas, bet materialūs, apčiuopiami gamtos pėdsakai, palikti specialiame popieriuje ir šviesai jautriose medžiagose. Kurdamas šį savo darbą jis naudojo Baltijos jūros vandenį. Ne mažiau svarbu ir tai, kad popieriaus nu(si)dažymas mėlyna spalva vyko jį apšviečiant Nidos saulei, o tokiomis priemonėmis sukurtą kūrinių džiovino

pajūrio vėjas. Tokiu būdu jo kūrinys tampa įvykusio proceso fakto liudijimu, įgyjančiu kur kas didesnę prasmę krūvį, nei tai galėtų atlikti tikrovės kopija – fakto iliustracija.

Panašius kūrybinius sprendimus parodoje pateikia ir Jonkutė. Menininkė, pasitelkusi Trimako išrastą būdą, kaip ir jis, savo kūrybos procese naudoja Baltijos jūros vandenį ir natūralią šviesą. Nėdudukus popieriaus lapus, padengtus šviesai jautriomis medžiagomis, ji įkiša į žemę, smėlį, sniegą ar prispaudžia akmeniu, o tada jau darbuojasi šviesa. Kaip teigia autorė, jau kuris laikas ji vaikosi idėjos užrašyti nepakeistą, nesumeluotą konkrečios vietos ir laiko peizažą. Ne jos, bet pačios gamtos jėgomis sukurtą. Visas šis tiesiogiai patiriamas veiksmas Jonkutei ir Trimakui tampa būtina proceso dalimi, kai autoriui paliekama tik teisė režisuoti. Tai savotiškas įrodymas, kad gamta pajėgi pati pasakoti apie save, pati gali sukurti savo peizažą, jeigu menininkas tik leis tam įvykti.

Šalia menininkų kūrinių yra pateiktos ir dokumentinės fotografijos iš asmeninių muziejaus lankytojų albumų bei paties muziejaus archyvo. Nesutilpusius ant salės sienų kadrus galima stebėti vaizdo projekcijose jos gilumoje. Iš ten pat sklinda ir dokumentinių videoįrašų garsai. Pateikiant dokumentiką ir meninę kūrybą vienoje erdvėje buvo siekiama užmegzti dialogą tarp įvykių, tiesiogiai susijusių su įstaiga ir jos atliekama misija: pažinti, džiaugtis ir saugoti žmogaus harmoniją su jūra. Negalėčiau priartinti nuomonei, išreikštai anotacijoje, kad būtent lankytojų prisiminimai iš Lietuvos jūrų muziejaus tapo šios parodos ašimi. Kai kam galbūt. Kaip nepasirodė man darnus, anot rengėjų, ir asmeninių fotoalbumų akimirkų iš apsilankymo jūrų muziejuje susiliejimas su žymių Lietuvos menininkų darbais. Man ši jungtis atrodo dirbtinė ir išbalansuojanti vientisą parodos audinį, kuriame jautrią meninę kalbą nuolat pertraukia (ir tiesiogine, ir perkeltine prasme) skambios deklamacijos, sklindančios iš videoįrašo. Tai verčia abejojti, ar buvo pasirinktas tinkamiausias formatas parodai, ieškančiai lygiavertčio pokalbio tarp fakto ir meno, dokumento ir kūrinio. Vis dėlto diskusija buvo užmegzta ir tebevyksta. Gal nuoširdesnė iš vienos pusės nei iš kitos, gal ne visai sklandi ir aiški, bet tikrai intriguojanti.

Paroda veikia iki gruodžio 31 d.

Lietuvos jūrų muziejaus parodų salė (Smiltynės g. 3, Klaipėda)
Dirba penktadieniais–sekmadieniais 10.30–17 val.

ATKELTA IŠ 8 PSL.

merdėjimo bei meninio lygio trūkumo. Dėmesio reikalauja kitkas: pokalbiuose su dailininkais girdėta mintis apie kryptingos parodinės veiklos, skatinančios kūrybą su gintaru, poreikį. Poškutė-Jukumienė sako ieškosianti partnerių, solidžios paramos.

Ką šios parodos žiūrovui sako profesionaliosios gintaro juvelyrkos kūriniai? Kad gintaras yra medžiaga, pasižyminti ne vien estetine, bet ir semantine įvairove. Ji gali atrodyti klampi tartum medus, kaip kad Jurgitos Erminaitės-Šimkuvienės padirbintame musgaudyje („Tai tik laiko klausimas“). Gintaras parankus mūsų laikais išaukštintos joslės – skonio – vizualizavimui. Su

linksma autoironija į maisto kultūrą pažvelgė Poškutė-Jukumienė („Gal susitinkam kavos?“), Erminaitė-Šimkuvienė („Išsinešti“). Estijoje gyvenantis Adolfas Šaulys parodijuoja socialinius mitus, gamindamas gyvenimą pasisaldinti ir bėdų išvengti padėsiančius čiulpiamus ledinukus ir vaistų kapsules – šį kartą nuo galvos skausmo dėl „Brexito“.

Gintaro švytėjimo ir žvakės liepsnelės paralelę savo poetiniuose pasakojimuose pasitelkia Eglė Čėjauskaitė-Gintalė. Gintaras gerai jaučiasi drauge su jūros nugaludinta butelio šuke ir kriauklele, ant pjaustymo lentelės vaizduodamas humoristinį veidą (Sandra Malaškevičiūtė „Gintaro akių šviesa“). Gintaras yra tas, kas yra, net kai sunkiai atpažįstamas. Epoksidinės dervos ir gintaro dulkių

mišinį Aušra Mačiulaitienė pavertė žiedu, nes tai – „Daug daugiau negu dulkės“. Karina Kazlauskaitė gintarus aptraukė kiaulės pūslės oda, išgaudama tokį dekoratyvumą, kad šį kartą oda iš negarbingos vietos šurpuliuko nebekėlė („Dviprasmybė“).

Gintaras būna ir tiesiog gintaras, t.y. estetiškai išraiškingas mineralas. Jį skirtingų kartų ir skirtingo braižo menininkai Birutė Stulgaitė, Sigita Virpilaitis, Šarūnė Vaitkutė, Vita Pukštaitė-Bružė, Una Mikuda naudoja kurdami papuošalus, kuriems apibūdinti tiktų frazė „nesenstanti juvelyrikos klasika“. Pažvelgti į gintarą kultūros istorijos aspektu skatino Solveigos ir Alfredo Krivičių objektas – stalo žaidimas „Surask gintaro kambarį“, o jo gamtiškąjį grožį atskleidė Lino Kutavičiaus šviesos instaliacija.

Atspindžiai šaltame vandenyje

ATKELTA IŠ 1 PSL.

atrodo panašūs, bet pamažu tarp jų išsiskiria rašytinio žodžio galia dar tikintis Salvijaus Trepulio diakonas. Jis bendrauja su Unte ir yra ne toks pasyvus kaip kiti. Vėliau iš pokalbių nuotrupų ima ryškėti medicinos seselės Eglės (Erika Račkytė) drama. Kiekvienam pasirodžiusiajam ekrane teks išgyventi prievartą. Kartais ji rodoma gana natūralistiškai, kaip kad raudanti partizanų nužudyto išdaviko šeima. Visi personažai savaip tragiški ir sufleruoja atminties istorikų dažnai pabrėžiamą teiginį, kad kiekviena partizaninė kova neišvengiamai, anksčiau ar vėliau, atsiduria ties banditizmo riba.

Bartas neidealizuoja lietuvių kaimo. Begalinis skurdas, sunkus darbas, noras praturtėti skatina įskundimus, nepasitikėjimą kitais, pavydą, kuriuo mielai naudojasi sovietų valdžia. Tarp tų apskurusių, po karo dar labiau nuskurdintų išsigandusių žmonių Pliauga išsiskiria nebet tuo, kad kadaise dėl pinigų vedė dvarininkaitę Eleną (Alina Žaliukaitė-Ramanauskienė), kuri jo nekenčia ir visaip žemina. Man pasirodė, kad aktorė kuria atskirą istoriją, kuri, deja, nelabai siejasi su tuo, kas vyksta ekrane, tiksliau, nesutelpa filme. Švelniai tariant, filmo dramaturgija apskritai gana neapibrėžta. Kita vertus, akivaizdu, kad režisieriaus stilius keičiasi, kad

Bartas tapo atviresnis išoriniam pasauliui ir tradiciškesniam pasakojimui apie jį.

Kaip visada, Bartas pakvietė į filmą ir neprofesionalių aktorių. Jų gyvenimas atspindi veiduose, todėl ir beveik be žodžių jie pasako daug. Kaimiečiai vilki tokius pat varganus drabužius, yra apšepę bei purvini kaip ir partizanai, kurie nuolat gūžiasi nuo šalčio. Ypač savo palapinėse. Šaltis persmelkia kiekvieną filmo „Sutemose“ kadra, net ir Pliaugos namuose, kur skuba sušilti ir išsidžiovinti drabužius priklydusios merginos. Nors filmo pradžioje Bartas ilgai rodo karštą vandenį, kuriuo prausiasi Untė, ar Agnės išvirtą karštą sriubą, šaltis niekur nedingsta.

Operatorius Eitvydas Doškus iš to šalčio, prieblandos, purvino sniego kuria unikalią, įtaigių garsų (kompozitorius Jakubas Ratajus, garsas Vladimiro Golovnickio) pripildytą filmo atmosferą, kuri nusėda giliai viduje. Atmosfera atspindi sustingusio laiko ir sustingusių sielų erdvę „Sutemose“. Šią erdvę tiksliai įvardija vienas kadras – nakties šviesoje ežero paviršiumi judantys partizanų šešėliai. Tai ne tik nuoroda į neišvengiamai artėjančią mirtį. Greičiau į tai, kad jie jau mirę ir sau, ir kitiems.

Bartas visada mėgo tyrinėti su ekstremaliomis aplinkybėmis

Kadras iš filmo „Sutemose“

susidūrusius personažus, jų gebėjimą jausti ir kartu suvokti savo jausmus, jų konfliktus, siekius, trumpai tariant, tai, ką prancūzai vadina *condition humaine*. Barto filmuose bet kokia patirtis dažnai atveria duris į mirtį, išnykimą, savęs paneigimą. „Sutemose“ jis taip pat stebi kraštutines savo personažų būsenas – neviltį, išsekimą, baimę išduoti ir būti išduotiems. Šios būsenos filme išsamiausiai ir apibūdina beveik bežodžius partizanus.

Visada bijau klausimo, apie ką yra filmas, nes lengva viską supaprastinti. „Sutemose“ tik iš dalies yra

filmas apie tai, koks sudėtingas, dramatiškas ir nevienprasmiškas buvo pokaris Lietuvoje. Bartas rodo, kad jokio pasirinkimo nebuvo. Gal todėl iki šiol netyla pokario tragedijų atgarsiai, jomis manipuliuoja politikai, naudojasi pseudopatriotai, o apsukrūs kinematografininkai suka filmus-plakatus, beje, profesionalumu nusileidžiančius sovietų pasakojimams apie miško „banditus“. Net keista, iš kur Lietuvoje tiek naujų propagandistų, pasirengusių visais būdais puošti ir gražinti šalies praeitį.

Bartui pseudopatriotų nostalgija svetima. Vietoj plakatiškos odės jis

siūlo prisiminti, kuo gali pavirsti skriaudžiami, išnaudojami, bauginami žmonės. Gaila, kad režisieriui nepavyko sukurti istorinio filmo apie Pilėnus. Man regis, „Sutemose“ Bartas bando suprasti, kur slypi lietuviškos saviDestrukcijos genas, vėjantis į iš anksto pralaimėtų mūsų laukus, depresiją, neviltį, susinaikinimą. Kas tą geną skatina, puoselėja, ugdo, kaip jis įleidžia šaknis į atmintį ir nepastebimai ima lemti tautos likimą.

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Anonsai

„Lėtosios peržiūros“

„Lėtosios peržiūros“ yra tęstinis „Meno avilio“ projektas, kurio tikslas dvilypis: sulėtinti greitą kino vartojimą, rodant filmus kartą per savaitę ir suteikiant jiems kontekstą, taip pat papildyti Lietuvos kino ekranus retai rodomais, kino istorijai svarbiais kūrinyiais. Šis šešių seansų ciklas skirtas išryškinti režisierėms, kūrusioms skirtinguose pasaulio kraštuose 1960–1990 metais. Jas sieja drąsus ir atidus žvilgsnis į socialinius pokyčius ir siekis reprezentuoti liekančiuosius už kadro. Filmuose šmaikščiai, ironiškai ar jautriai pagarsinamos iki tol pašnibždomis ar privačiai aptarinėtos problemos. Daugelis šių filmų buvo nepelnytai pamiršti ir iš naujo atrasti peržiūrint moterų indėlį į kino istoriją. Programos kuratorės – Ona Kotryna Dikavičiūtė, Lina Kaminskaitė-Jančorienė, Mantė Valiūnaitė. Pirmasis seansas – gruodžio 12 d. 19 val. kino ir medijų erdvėje „Planeta“ (A. Goštauto g. 2, Vilnius). Buvo rodomos švedų režiserės Mai Zetterling filmas „Merginos“ („Flicorna“, 1968, 100 min.). Šis filmas – žaismingas politinis svarstymas apie nusistovėjusius lyčių vaidmenis. Trys aktorės repetuoja Aristofano komediją „Lisistrata“. Moterys supranta, kad nuo

antikos laikų nedaug kas pasikeitė. Kaip ir pagrindinės veikėjos, Mai Zetterling brėžė tiesiogines paraleles su savo asmeniniu gyvenimu ir karjera. Pagrindinius vaidmenis filme sukūrė aktoriai Harriet Andersson, Gunnel Lindblom, Bibi Andersson ir Erlandas Josephsonas, vaidinę ne viename Ingmaro Bergmano filme.

- Tolesnė programa**
- Gruodžio 19 d. 19 val. „Katė turi devynis gyvenimus“ („The Cat Has Nine Lives“, rež. Ula Stöckl, 1968)

Sausio 9 d. 19 val. Lenkijos dokumentinio kino režisierių programa.

Sausio 16 d. 19 val. „Araja“ („Araya“, rež. Margot Benacerraf, 1959)

Sausio 23 d. 19 val. „Fad’jal“ (rež. Safi Faye, 1979)

Sausio 30 d. 19 val. „Pavardė Viet, vardas Nam“ („Surname Viet, Given Name Nam“, rež. Trinh T. Minh-ha, 1989)

- Kiti programos filmai**
- „Katė turi devynis gyvenimus“ Ula Stöckl, 1968, Vokietijos Federacinė Respublika, 92 min.

Pirmasis pilnametražis Ulos Stöckl filmas pasakoja apie penkias jaunas moteris, jų kasdienes patirtis, geidulius, seksualinius polinkius ir fantazijas. Visos penkios žino viena: laisvė yra be galo

patraukli. Visos jos siekia skirtingais būdais. Katarina geidžia gyvenimo be sentimentalų įsipareigojimų, Anė mokosi kairiųjų žargono, Gabrielė – verslininkė, kartojanti sau frazę: „Jei Jėzus būtų mylėjęs moteris, aš mylėčiau jį.“ Magdalena įsikibusi savo vyro Stefano, o šis įsimyli kiekvieną jį padrąsinančią moterį. Kirkė yra atradimas. Ji – tobula, laisva moteris, daranti, ką nori. Šis filmas laikomas pirmu feministiniu filmu, sukurtu po Antrojo pasaulinio karo Vakarų Vokietijoje.

- Lenkijos dokumentinio kino režisierių programa**
- Lenkijos Liaudies Respublika, 90 min.

„Šie dokumentiniai filmai – tai kvapą gniaužiantys, originalūs, moterų režisierių užfiksuoti įrašai, pasakojantys apie patriarchalinę komunistinio režimo aplinką. Apie socialinę erdvę, kurioje lygybė tarp moterų ir vyrų buvo labiau propaguojamas idealas nei kasdienybės dalis“, – įsitikinusi Lenkijos kultūros ir kino tyrinėtoja Anna Misiak. Filmų programą ji sudarė tyrinėdama Varšuvoje veikusios Dokumentinių ir vaidybinių filmų studijos archyvą. Misiak nuo užmaršties išgelbėjo ne vienos kino režisierės vardą, o sukurdama skaitmeninį kūrėjų archyvą (*womenundercommunism.com*) įprasmino jas

neparašytoje kino istorijoje. Filmų programoje – socialinė kritika, lyčių vaidmenų kaitos poreikį įamžinę filmai ir kūriniai, kuriuose moterys galėjo autentiškai fiksuoti į nebūtį slystančią kasdienybę.

- „Araja“**
- Margot Benacerraf, 1959, Venesuela, 82 min.

Araja – pusiasalis Karibų jūroje, šiaurinėje Venesueloje, vienas nederlingiausių regionų pasaulyje, kuriame žmogus priklausomas nuo jūros – druskos ir žuvies. Kai ispanai atrado šią žemę, prasidėjo druskos išgavimas. Todėl šimtmečius ši žemė išliko viena turtingiausių Naujajame pasaulyje, iš jos pelnėsi ir piratai, ir kontrabandininkai, ir prekyautojai vergais bei perlais. Po šio didingo laikotarpio Araja nugrimzdo užmarštin. Režisierė Margot Benacerraf pasakoja vienos dienos Arajoje istoriją. Diena it vandens lašas panaši į kitas, nusidriekusias 450 metų istorijoje.

- „Fad’jal“**
- Safi Faye, 1979, Senegalas, 122 min.

Senegalo ir Prancūzijos režisierė bei etnologė Safi Faye filme, kurio premjera įvyko Kanuose, tyrinėja istorijos pasakojimo tradiciją ir kartu kuria gražų ūkininkavimu besiverčiančio savo protėvių kaimo vaizdinį. *Fad* reiškia „atvykti“, o

jal – „dirbti“. Režisierė sako: „Jei atvyksti į šį kaimelį pavadinimu Fad’jal, privalai dirbti. Kai dirbi, esi laimingas, o jeigu nedirbi, žmonės iš tavęs juokiasi.“ Režisierė filme supina dvi jai savas kultūras – prancūzų ir Senegalo. Prancūzijoje istorija yra rašytinė ir jos mokoma mokyklose, Afrikos istorija – sakytinės tradicijos ir vyresnės kartos perduodama iš lūpų į lūpas. Režisierė fiksuoja šį svarbų kaimeliui ir visai šaliai paprotinį – sakytinės istorijos perdavimo jauniausiems visuomenės nariams – procesą.

- „Pavardė Viet, vardas Nam“**
- Trinh T. Minh-ha, 1989, Vietnamas, JAV, 108 min.

Vietname gimusi Trinh T. Minh-ha šiame itin asmeniškame filme tyrinėja vietnamiečių moterų padėtį visuomenėje tiek iš šiuolaikinės, tiek iš istorinės perspektyvos. Pasitelkdama šokį, tekstą, tautosakinę poeziją, interviu su Šiaurės bei Pietų Vietname ir JAV gyvenančiomis vietnamietėmis, režisierė meta iššūkį oficialiajai kultūrai. Filmai rodomi nemokamai, originalo kalba su angliškais subtitrais ir pristatomi kino kūrėjų, istorikų bei tyrėjų. „Lėtasias peržiūras“ lydės feministinės kino teorijos skaitymo grupės.

„MENO AVILIO“ INF.

Mokyklinis žiburėlis

Europos kino akademijos apdovanojimų ceremonija

SANTA LINGEVIČIŪTĖ,
ILONA VITKAUSKAITĖ

Europos kino akademijos apdovanojimams jau einant į pabaigą, Werneris Herzogas, priimdamas statulėlę už gyvenimo nuopelnus, iškėlė Europos vertybių vėliavą: kalbėjo apie europietišką solidarumą ir Europos Sąjungą, kaip sėkmingą taikos projektą. Kalba skambėjo gana kontrastingai. Ypač stebint visos ceremonijos metu vyravusią „dar vienų absurdiškų metų absurdiškame pasaulyje“ nuotaiką. Absurdas tapo pagrindine apdovanojimų tema, kalančia vinį ir į šiaip ne kokį pastaruoju metu vyraujančių kino suvokimo kontekstą. Vidutiniškumas smelkėsi visur: į apdovanojimus, bandančius mėgdžioti amerikietiškas ceremonijas, scenarijų, scenografiją, o svarbiausia – vizualizaciją. Vis dėlto amerikiečiai vesti renginius dažniausiai kviečia jau garsius komikus, profesionalius aktorius. Tačiau šįkart mums teko matyti mokyklinius žiburėlius primenančių renginį ir tokio pat lygio humorą. Ar Europa neturi tam pinigų, priešingai nei Holivudas? Abejotina.

Bet apie viską nuo pradžių. Europos kino akademijos apdovanojimai pradėti rengti 1988 metais. Kaip atsvara „Oskarui“. Visa tai galime sužinoti iš vikipedijos. Lietuvoje jie transliuoti pirmąkart. Tai irgi nemažai pasako apie Lietuvos televizijų mentalitetą ir prioritetus.

Stebint trisdešimt antrus metus organizuojamą renginį, jau nuo pat pirmų akimirkų kilo klausimas, kiek renginio scenaristui ir režisieriui metų. Mat jo vizija priminė

pasivaikščiojimą po pasakų pasaulį. O tą pasaulį įkūnijo dvi vedėjos: vokiečių aktorė ir scenaristė Anna Brüggemann, renginio režisieriaus sesuo, ir Lietuvos atstovė, kuriai, pasak LRT komentatorių, plojo net pats Pedro Almodóvaras, – Aistė Diržiūtė. Nors abi jau būtų galima pavadinti biologiškai subrendusiomis moterimis, ant scenos jos elgėsi kaip dantukų fėjos, kuriomis gal dar ir tiki vaikai, tačiau tikrai ne dauguma sėdinčiųjų salėje. Galime tik pritarti britų laikraščio „The Guardian“ minčiai, kad renginyje vyravo beveik agresyvus klouniškumas, ypač kai statulėlės į sceną atnešdavo merginos, persirengusios dinozaurais... Galbūt tai buvo bandymas kompensuoti Herzogo minėto „Europos projekto“ išsekimą?

Viską vainikavo dviejų jaunų aktorių (pavardės – ne esmė), kuriems buvo pavesta apdovanoti žiūrovų simpatijų prizo nusipelnusių filmą, kvietimas visai auditorijai dainuoti, kaip jie myli žiūrovus. Iš kamerų, nukreiptų į auditoriją, supratome, kad bent trečdaliui tai kelia siaubą, o žaviausiai atrodė trys tuščios kėdės, kuriose per šitą vaikų darželio ekscesą nebuvo Claire Denis, Wimo Wenderso ir Juliette Binoche. Turbūt neapsikentę nubėgo parūkyti, nes visame šitame infantiliame kontekste jie savo iškalba ir apranga atrodė kaip išnykusios civilizacijos atstovai. Užtat taikliausiai tą infantilumą ir nepasitikėjimą masėmis apibūdino žiūrovų simpatijų prizą už „Šaltąjį karą“ atsiėmęs Pawelas Pawlikowskis: jį toks apdovanojimas baugina, nes iš patirties žinome, kad žmonių pasirinkimai neretai būna neadekvatūs.

Beje, kartais įdomiau buvo stebėti tai, kas vyksta ne ant scenos, o

salėje: vienas asmuo miegojo, kita krapštėsi nagų laką, dar viena į rankinę dėjosi cigaretes. Bet mūsų numylėtiniu tapo Olegas Sencovas, nes sutrikusi ar net siaubo apimta jo veido išraiška tapo šio tuščio šou lakmuso popierėliu. Neaišku, ir kam ant scenos jį išsikvietė britų prodiuseris Mike’as Downey, pakeitęs Europos kino apdovanojimų prezidentę Agnieszką Holland. Pasikvietė, neleido pasakyti nė žodžio, tik sakė, kad po renginio reikės iškerti už jo laisvę.

Nesinori piktai minėti LRT vedėjų, tačiau žinant, kad jie turėjo laiko pasiruošti, akis bado „pamokų neatlikimas“. Nuomonių bus įvairių, bet mums pasirodė svarbi atskirtis tarp kino profesionalų ir žurnalistų ar festivalių programos sudarytojų. Tebūnie, pavadinkime tai polemika, bet kai nepasiruošiama pristatyti apdovanotųjų už gyvenimo nuopelnus, o Wernerio Herzogo tikras brolis (ne tik prodiuseris) Lucki Stipetičius pavadinamas tik „pilkuoju kardinolu“... Apskritai, jeigu ne puiki Wimo Wenderso kalba apie Herzogą, galėjai susidaryti įspūdį, kad vienas ryškiausių šiuolaikinių kino autorių – tiesiog nuotykius mėgstantis režisierius. Viena garsiausių pasaulyje kostiumų dizainerių Sandy Powell, apdovanojama už meistriškumą, nenusipelnė nė vieno sakinio. Nors už kostiumus „Įsimylėjusiam Šekspyriui“ (1998), „Aviatoriui“ (2004) ir filmui „Viktorija. Jaunoji karalienė“ (2009) Powell yra pelnusi „Oskarus“. Ji taip pat dirbo su tokiais režisieriais kaip Derekas Jarmanas, Neilas Jordanas, Toddas Haynesas, Stephenas Frearsas, Martinas Scorsese ir kt.

Pristatydami aktorius ar aktores, nominuotus apdovanojimu,

„Favoritė“

komentatoriai atpasakojo filmų siužetą. Pavyzdžiui, pristatant Jeaną Dujardiną tebuvo pasakyta, kad naujasis Romano Polanskio filmas – plepus. Juk tai aktorius, laimėjęs „Oskarą“ už Michelio Hazanaviciaus „Artistą“ (2012), vaidinęs pas Claudę Lelouchą ar Martiną Scorsese... Trine Dyrholm, pirmuosius vaidmenis sukūrusi dar „dogmiškuose“ Thomo Vinterbergo filmuose, tesulaukė paminėjimo, kad yra viena garsiausių danų aktorių. Adèle Haenel – kylanti Prancūzijos kino žvaigždė, vieną pirmųjų vaidmenų sukūrusi Céline Sciamma filme „Vandens lelijos“ („Naissance des pieuvres“, 2007), taip pat vaidino Bertrando Bonello, Thomo Cailley (už Madlen vaidmenį filme „Meilė iš pirmo smūgio“, „Les combattants“, 2014 m. pelnė „Cezario“ apdovanojimą), Robino Campillo, brolių Dardenne’ų filmuose. Olivia Colman, „Favoritėje“ meistriškai įkūnijusi karalienės Anos absurdiškumą, infantilumą bei prieštarinę žmogiškumą, jau ne kartą savo vaidmenimis kine ir televizijoje įrodė, kad geba puikiai laviruoti tarp komedijos ir dramos.

Rodos, vedėjams svarbiausia buvo tai, kuriame Lietuvos kino

festivalyje buvo parodytas vienas ar kitas filmas, tad apdovanojimai tapo baisiai lokalūs. Žinoma, tai susiję su pačia tiesioginio eterio specifika ir tikrai nereikia varyti Dievo į medį – Karolio Kaupinio ir Mantės Valiūnaitės darbas gana sklandus. Vis dėlto LRT televizijai gal jau būtų laikas suprasti, kad universalumas ne visada tinka (juk būtų juokinga, jei mus kviestųsi į kokią laidą kaip politinių naujienų apžvalgininkes). Dabar tereikia laukti Dovilės Filmanavičiūtės laidos apie kiną...

Turbūt ne veltui didžiumą apdovanojimų susišlavė Yorgoso Lanthimoso „Favoritė“ – ciniškas politinis farsas, tampantis laiko dvasios atspindžiu ir parodantis šiuolaikinę politikos supratimą. Filmo pavadinimas tapo jo sėkmės per apdovanojimus simboliu. Gal ir dėl to, kad kone tiesiogiai savo manieringumu perteikė visą Europos kino apdovanojimų farsą, kai veša tik paviršius ir netikrumas. Tad visai nekeista, kad ceremonijai laiko nerado nei pats Lanthimosas, nei Colman, nei Antonio Banderasas.

PIKTOS KINO KRITIKĖS

Kino naujienos trumpai

Įteikti Europos kino akademijos apdovanojimai

Šeštadienį Berlyne vyko 32-oji Europos kino akademijos apdovanojimų ceremonija. Geriausiu 2019 m. Europos filmu daugiau nei 3,6 tūkstančių balsavusiųjų išrinko Yorgoso Lanthimoso filmą „Favoritė“ (D. Britanija, Airija). Šis filmas pelnė daugiausia apdovanojimų: buvo išrinktas geriausia Europos komedija, Lanthimosas pripažintas geriausiu režisieriumi, Olivia Colman – geriausia aktore, apdovanojimo filmo operatorius Robbie Ryanas, montuotojas Yorgosas Mavroparasidis, kostiumų dailininkė Sandy Powell, grimuotoja Nadia Stacey.

Europos atradimo – FIPRESCI – prizas įtektas prancūzų debutanto Lado Ly filmui „Vargdieniai“ („Les Misérables“, Prancūzija). Geriausio

„Skausmas ir šlovė“

dokumentinio filmo apdovanojimas paskirtas Waad al-Kateab ir Edwardo Wattso filmui „Samai“ („For Sama“, D. Britanija, JAV), geriausio pilnametražio animacinio

filmo – Salvadoro Simó „Bunuelis ir vėžlių labirintas“ („Bunuel en el laberinto de las tortugas“, Ispanija, Olandija). Geriausiu trumpametražiu filmu paskelbta „Kalėdų dovana“

(„Cadoul de craciun“, Rumunija, Ispanija, rež. Bogdan Mureșanu).

Geriausio aktoriaus apdovanojimas atiteko Antonio Banderasai už filmą „Skausmas ir šlovė“ („Dolor y gloria“, Ispanija, rež. Pedro Almodovar), šio filmo dailininkas Antxónas Gómezas paskelbtas geriausiu kino dailininku. Už geriausią scenarijų apdovanojimą prancūzų režisierė Céline Sciamma, parašiusi scenarijų savo filmui „Moters portretas ugnies fone“ („Portrait de la jeune fille en feu“, Prancūzija).

Už geriausią garso takelį apdovanojimą Johnas Gürtleris (filmas „Sistematos laužytoja“, „System Sprenger“, Vokietija), už garą – Eduardo Esquide, Nacho Royo-Villanova ir Laurent’as Chassaigne’as (filmas „Dvylikos metų naktis“, „La noche de 12 años“, Urugvajus, Ispanija, Prancūzija, Vokietija, rež. Álvaro Brechner), už specialiuosius efektus – Roy’aus Anderssono filmo „Apie

begalybę“ („Om det oändliga“, Švedija) efektus kūrė Martinas Ziebellis, Sebastianas Kaltmeyeris, Néha Hirve, Jesperas Brodersenas ir Torgeiras Buschas. Koprodukcijos – EURIMAGES – apdovanojimas paskirtas Ankicai Jurić Tilić.

Europos kino akademijos apdovanojimas už gyvenimo nuopelnus įteiktas vokiečių režisieriui Wernerui Herzogui, apdovanojimas už indėlį į pasaulinį kiną – prancūzų aktorei Juliette Binoche.

Šiemet pirmą kartą teiktą apdovanojimą vaidybiniam serialui pelnė vokiečių serialas „Babilonas Berlynas“. Žiūrovų apdovanojimas atiteko Pawełui Pawlikowskio filmui „Šaltasis karas“ („Zimna wojna“, Lenkija, D. Britanija, Prancūzija).

Viena ceremonijos vedėjų buvo lietuvių aktorė Aistė Diržiūtė.

PARENGĖ Ž. P.

Komedijos belaukiant Kalėdų

Trumpos kino recenzijos

GEDIMINAS KUKTA

„Nuostabi epocha“ („La Belle Époque“), rež. Nicolas Bedos, Prancūzija

Kiekvienas esame pasvajoję bent dienas nusikelti į praeitį. Pažiūrėti, kaip gyveno antikos žmonės, patirti Liudviko XIV dvaro didybę, žvilgtelėti į Viktorijos laikų Angliją ar, pavyzdžiui, pavaikščioti tarpukario Kauno gatvėmis. Ką jau ten – užtektų grįžti į vaikystę ir dar kartą išgyventi gražiausias jos akimirkas.

Būtent tokią pramogą, keliones laiku, siūlo Antuanas (Guillaume Canet). Kartu su komanda jis iki smulkiausių detalių atkuria kliento pasirinktą laikotarpį ir net suteikia galimybę susitikti su istorinėmis asmenybėmis. Pavyzdžiui, išgerti taurę viskio su Ernestu Hemingway’umi ar padiskutuoti karybos klausimais su Adolfu Hitleriu.

Tačiau Viktoro (Daniel Auteuil) šios asmenybės nedomina, o tolima praeitis nejaudina. Jis tenori sugrįžti į 8-ąjį dešimtmetį. Dieną, kai sutiko savo būsimą žmoną Marianą (Fanny Ardant). Vyras nori prisiminti, dėl ko ją pamilo.

Ir tai ne šiaip užgauda. Viktoras šiuolaikiniame pažangos ir technologijų pasaulyje jaučiasi nelaimingas. Jį lengvai pašiepia suaugęs sūnus ir nesupranta žmona, kuri stačia galva pasinėrė į naujoves ir greitai prie jų prisitaikė. Viktoras

trokšta sugrįžti į laikus, kai viskas vyko lėčiau, buvo paprasčiau ir nuoširdžiau. Galų gale – ne taip nuobodu. Ir jį galima suprasti, su juo susitapatinti. Nostalgija, kartais net paties nepatirtam laikui, yra amžina tema.

Kitas režisierius būtų kūręs dramatišką konfliktą tarp Viktoro gyvenamos tikrovės ir reprodukuojamos jo praeities su visomis dekoracijomis ir pasamdytais statistais, o režisierius Nicolas Bedos, kaip ir dera prancūzams, į viską pažiūri lengvai ir su šypsena. Jis sako, kad gyventi prisiminimais gal ir neverta, bet kartais jie gali padėti nepasimesti dabartyje ir išlikti smalsiam. O smalsumas, kaip teigiama filme, yra gyvenimo variklis.

Sąmojinga ir gerai suvaidinta „Nuostabi epocha“ – ne tik apie mūsų prisiminimus. Filmas kartu pasakoja apie patį kiną ir jo galią kurti pasaulius, kuriuose norisi bent trumpam apsigyventi.

„Last Christmas“, rež. Paul Feig, Didžioji Britanija, JAV

Ši komedija – tai į blizgų popierėlį suvyniotas ir George’o Michaelo dainomis pagardintas empatijos, tolerancijos ir žmogiškumo saldainis. „Brexit“ iškankintiems britams, kurį suvalgę jie bent per Kalėdas turėtų pamiršti visas rietenas, ištiesti pagalbos ranką benamiams ir pakviesti prie šventinio stalo kaimynus imigrantus.

Kūrėjų norui švęsti Didžiosios Britanijos tautinę, kultūrinę ir seksualinę įvairovę nieko neprikiši – jis atrodo sveikintinas. Tačiau kai vienas iš britų kino simbolių Emma Thompson kažkodėl vaidina atvykėlę iš Jugoslavijos ir laužyta kroatų kalba dainuoja balkaniškas lopšines, tai atrodo ne tik nenuoširdu, bet ir šiek tiek veidmainiška.

„Ištraukti peiliai“ („Knives Out“), rež. Rian Johnson, JAV

Tai vienas tų filmų, kurie tave visą laiką vedžioja už nosies. Kai, atrodytų, jau tikrai atspėjai, kas nužudė turtingą garbaus amžiaus detektyvų rašytoją Harlaną Tombrį (Christopher Plummer), režisierius daro netikėtą istorijos posūkį, o tau belieka susitaikyti su naujomis žaidimo taisyklėmis.

Kai tolesnę įvykių eigą stebi jau šiek tiek atsipalaidavęs, nes režisierius pradėjo žaisti atviromis kortomis, tavo viduje vis tiek kirba žinojimas, kad tai, ką matai, yra per paprasta, kad būtų tiesa. Kad istorijoje būtinai iškils detalė, dialogo eilutė ar primirštas personažas ir tu sušuksi: taip ir žinojau!

Ir įvyksta – siužete atsiranda dar vienas posūkis ir visi vakaro įvykiai staiga pamatomi kitoje šviesoje. Mozaikos detalės sukurta į bendrą piešinį. Tu lengviau atsipūti, ir vos tik tą padarai, režisierius tave apgauna ir mesteli finalinę vyšnaitę ant torto.

„Ištraukti peiliai“

„Ištraukti peiliai“ yra nuolatinis režisieriaus (katės) žaidimas su žiūrovu (pele). Rianas Johnsonas mums priminė, kad detektyvinis filmas gali būti tiesiog smagus proto, atminties ir pastabumo žaidimas, nebūtinai slogus pasakojimas apie žudikus maniakus. Jis sukūrė tiesiog pramogą, kokią kine šiandien pamatysi vis rečiau.

Akivaizdu, kad įkvėpimo pirmiausia semtasi iš literatūros – Agathos Christie ir Arthuro Conan Doyle’io romanų. Iš čia ir didelis senas namas, kurio kertės pilnos paslapčių, ir vienas už kitą spalvingesni personažai, kurių kiekvienas turėjo savų priežasčių pasiūsti turtingą giminaitį anapilin, iš čia ir bylų narpliojantis detektyvas (Daniel Craig), kurio asmenyje gali

įžvelgti visus – Erkiulį Puaro, Mis Marpl, Šerloką Holmsą.

Žiūrint šį filmą aplanko jausmas, lyg sėdėtum žiemos vakarą prie židinio, verstum knygos lapus ir negalėtum atsitraukti – taip įdomu. Tačiau vos tik žudikas demaskuojamas, visa intriga dingsta, nes Rianas Johnsonas nėra Quentiną Tarantino, kurio „Vieną kartą Holivude“ gali žiūrėti ne kartą net ir žinodamas finalinį „tvistą“.

Nors režisierius ir bando šalia pagrindinės istorijos (žudiko paieška) formuluoti ir aktualią potėmę apie šiandieninės Amerikos privileijuotuosius (turtuolių šeimą) ir nuskriaustuosius (tarnais dirbantys imigrantai), „Ištraukti peiliai“ neturi antrojo dugno. Bet filmas dėl to netampa blogesnis.

Rodo TV

Pasirinkimai

Jauni režisieriai, norėdami kalbėti apie dabartį ar pateikti savo požiūrį į sudėtingas problemas, vis dažniau pasitelkia pasakos motyvus arba pasakiškas metaforas. Tai suprantama – jie užaugo su animaciniais filmais, kurie tapo, sakyčiau, grėsmingu masinio vartojimo produktu. Ivanas I. Tverdovskis priskiriamas prie tų kūrėjų, su kuriais siejama kino ateitis. Jis debiutavo pilname tražiu filmu būdamas dvidešimt šešerių – pasakojimas apie mokinius „su nukrypimais“ „Korekcijos klasė“ apkeliavo šimtus kino festivalių. Antrame režisieriaus filme „Zoologija“ jau atsirado pasakiškas „nukrypimas“: pagrindinei veikėjai, ne pirmos jaunystės provincialei, staiga išaugo uodega. Buvimas kito- kiam leidžia įdėmiau pažvelgti į pasaulį, užaštrina jo problemas, tad šiuo principu Tverdovskis pasinaudojo ir kartu su lietuviais kurtame filme „Šoklys“ („LRT Plius“, 16 d. 21.30).

Originalus filmo pavadinimas „Podbrosy“ – naujadaras, kuriame susiliejančios „pamestinuko“, „atliekų“ ir „tyčia pamesto daikto“ sąvokų atspalviai tiksliai atspindi filmo

„Stiklo pilis“

mintį. Ją pabaigoje dar ir žodžiais suformuluoja Maksimo Vitorgano personažas – turtingas žmogus, kurį siekiama sukompromituoti imituojant automobilio avariją. Mintis paprasta: arba tu naudojiesi kitais, arba kiti naudojami tavimi. Šią tiesą jis išrėžia Denisui (Denis Vlasenka), skausmo nejaučiančiam paugliui, kurį mama, trisdešimtmetė Oksana, staiga atsiima iš vaikų namų. Iš pradžių vaikiniui patinka šokinėti po automobiliais, vaidinti auką, dalyvauti teismo procesuose, meluoti juose, nes ir atlygis geras, ir mama patenkinta. Tačiau viskas keičiasi, kai kartą Denisui nepasiseka. Tada jis supranta, kad juo

naudojasi visi: mama, jos draugai – teisėjai, prokurorai, policininkai, greitosios pagalbos gydytoja.

Tverdovskis kuria šiuolaikinės Rusijos – nusikalstamos, korumpuotos, beširdės valstybės – metaforą. Režisierius kaip įmanydamas sutirština spalvas ir rodo beveik pasakišką sceneriją. Iš šviesos nutviekstų vaikų namų Denisas patenka į tamsią Maskvą, kur, regis, niekad neišaušta rytas, kur visi meluoja ir žaidžia savo žaidimus, o patekusieji į teisiųjų suolą yra iškart pasmerkami.

Destinas Danielis Crettonas filme „Stiklo pilis“ (TV1, 15 d. 21 val.) taip pat rodo netradicinę brendimo istoriją, ir nors pasakos motyvas iškeltas

į pavadinimą, metaforų nebus. Man regis, „Stiklo pilis“ – vienas tų filmų (arba knygų), kuriuose suaugę vaikai, padedami senelio Freudo, suveda neįsąsąskaitas su savo tėvais. Žanetės (Brie Larson) vaikystė prabėgo tėvams kraustantis iš vienos vietos į kitą. Tėvas (Woody Harrelson) svajojo pastatyti stiklo pilį ir daug gėrė. Mama (Naomi Watts) visą energiją skyrė tapybai, o ne keturiems vaikams. Po daugelio metų Žanetė nusprendžia pažvelgti atgal ir išsiaiškinti, kur glūdi jos traumų priežastis.

Traumų gali būti įvairių. Štai Rico Romano Waugh filmo „Mirtinas šūvis“ (TV3, 18 d. 22 val.) herojus Jakobas (Nikolaj Coster-Waldau) turėjo viską – namus, šeimą, karjerą. Bet girtas sukėlė avariją, per kurią žuvo draugas, ir pateko į kalėjimą. Ten jo laukė paprastas pasirinkimas – tapti auka ar kovotoju. Jis pasirinko antrąjį kelią, bet išėjęs iš kalėjimo jau nebegalės grįžti į šeimą, nes bijo jai tapti grėsme. Waugh pasakoja istoriją, pasitelkdamas du lygiagrečius laiko sluoksnius, ir tai kliudo sekti dvasinę bei emocinę jo herojaus kelionę, kuri ir yra pagrindinė filmo tema.

„Karaliaus kalba“ išgarsėjusio Tomo Hooperio filmo „Danų mergina“ („LRT Plius“, 19 d. 21.30) veikėjai – dailininkai Einaras ir Gerda

Wegeneriai – neišgalvoti: 1926 m. jie gyveno Kopenhagoje. Filme Eddie Redmayne’o ir Alicios Vikander suvaidinta pora kartu tapo, bendrauja su draugais ir nuoširdžiai myli vienas kitą. Tačiau kai žmonos paskatintas jai pozuoti ir persirengęs moteriškais drabužiais Einaras pasivadina Lili, atsiranda „kita moteris“. Lili vis labiau pradeda gyventi savo gyvenimą, ir tai negali neveikti poros santykių. Persikėlus į Paryžių problema tik paaštrėja, nes Einaras ir Gerda vis dar myli vienas kitą ir nežino, ką daryti.

Regis, ir Hooperis neapsisprendė, kas jam rūpi labiau: papasakoti apie epochą, kurioje prasidėjo pirmosios lyties keitimo operacijos, ar dalyvauti šių dienų diskusijose apie lytį, parodyti, kokių sunkumų sulaukia panašūs žmonės, ar pasakoti apie meilę. Kita vertus, „Danų merginos“ ištarmė aiški ir paprasta: filmas šlovina Gerdos Wegener pasiaukojimą. Supratusi, kad neteko vyro, nors jis gyvas ir yra šalia, Gerda nesipriešina permainoms. Ji aukojasi, kad padėtų Lili tapti savimi. Gal ką nors toks pasirinkimas ir įkvepia, bet niekam jo nelinkėčiau.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Mums rašo

Gediminaičių stulpai – Lietuvos valstybės ženklas

Gediminaičių stulpai – Lietuvos valstybės ženklas, kurio niekinti neturi teisės nė vienas asmuo.

Nepamirškime, kad Lietuvos valdovai šiuo ženklu pažymėtais laiškais pakvietė žydus atvykti į Lietuvą ir prisidėti prie valstybės kūrimo. Visus tuos amžius žydai litvakai, jausdamiesi LDK piliečiais, savo prakaitu ir talentu kūrė ir tobulino Lietuvos valstybę kartu su lietuviais ir kitomis čia gyvenusiomis tautomis.

1919–1920 metais žydai, Lietuvos Nepriklausomybės atvadavimo sąjungos nariai, su šiuo ženklu kilo į kovą už savo Tėvynės laisvę ir ne vienas jų žuvo po kovine vėliava, papuošta Gediminaičių stulpais, ne vienas žydas karys-savanoris buvo apdovanotas ordinais ir medaliais, kuriuose taip pat yra šie Lietuvos heraldiniai simboliai.

Po ilgų okupacijos dešimtmečių, 1990 m. Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę, Lietuvos žydai, kad ir neskaitlingos kadaise gausios bendruomenės nariai, vėl aktyviai prisidėjo prie valstybės gerovės kūrimo bei šalies vardo garsinimo.

Šiandien, kaip ir prieš 700 metų, Gediminaičių stulpai yra demokratinės Lietuvos valstybės heraldikos dalis, ne mažiau svarbi už Vytį ar Trispalvę. Šiandieninė Lietuva yra ES, NATO ir daugybės kitų

pripažintų tarptautinių organizacijų narė, palaikanti puikius santykius su Izraeliu, ir niekas nedrįstų teigti, kad Lietuva yra nacistinio režimo valstybė.

Tai, kad naujausiųjų laikų Lietuvos istorijoje buvo ar yra atskirų marginalų, pavienių asmenų ir apgailėtinų grupelių, kurios savo nykias ekstremistines ideologijas bando „pagražinti“ prisisegdami Lietuvos valstybinės simbolikos ženklus, niekaip negali paneigti 700 metų gyvuojančio Gediminaičių stulpų ženklo istorinės prasmės ir vertės – tos valstybės identiteto dalies, kuri apima ir šioje žemėje šimtmečius gyvenusius Lietuvos žydus.

Bet koks neatsakingas ir piktybiškas melo skleidimas už Lietuvos ribų ar šalies viduje, kad Lietuvos valstybinis ženklas – Gediminaičių stulpai neva prilygsta „nacistinei simbolikai“ (vien dėl atskirų anksčiau paminėtų purvinos reputacijos asmenų, naudojusių šį valstybės ženklą savo kėslams pridengti), daro žalą ne tik Lietuvos valstybės įvaizdžiui pasaulyje, ne tik kursto tautų nesantaiką Lietuvoje, sukuria nereikalingas rizikas Lietuvoje

gyvenantiems žydams, bet ir kelia susipriešinimą tarp Lietuvos žydų.

Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė griežtai atsiriboja nuo visų panašių pareiškimų, tendencingai ir nepagrįstai neigiamai interpretuojančių 2017 metais įteisintą Litvako ženklą (patvirtintą teisingumo ministro parašu), kuriame apjungti du svarbiausi Lietuvos žydus identifikuojantys simboliai – Menora ir piliečių litvakų tėvyne prieš šimtmečius tapusios Lietuvos valstybės istorinė heraldika.

Manau, kad valstybinės institucijos turėtų atkreipti dėmesį į Lietuvos valstybės heraldiką juodinančios ir pavojingą nesantaiką Lietuvoje kurstančios grupės „Vieninga Lietuva“ veiklą. Liūdina, kad savo taikiniu minėta grupė pasirinko Vilniaus Gaonui skirtus renginius, kurie turėtų vienyti visus Lietuvoje gyvenančius žmones ir tapti puikiu Lietuvos žydų kultūrinio palikimo pristatymu.

Norėčiau priminti, kad Lietuvos valstybės heraldikos niekinimas ir nesantaikos visuomenėje kurstymas – veikos, už kurias Lietuvos baudžiamajame kodekse numatyta griežta atsakomybė. Gerbkime Lietuvos, kurioje gyvename, įstatymais įteisintus simbolius, gerbkime savo bendrapiliečius ir neleiskime pavieniams asmenims sumenkinti artėjančių Vilniaus Gaono metų.

LIETUVOS ŽYDŲ (LITVAKŲ)
BENDRUOMENĖS PIRMININKĖ
FAINA KUKLIANSKY

Režisierė turėjo apsišarvuoti geležine kantrybe – scenarijaus rašymas ir finansavimo paieškos užtruko net 8 metus. Dar 1984 m. režisierė bandė sudominti prodiuserius projektu, tačiau jie buvo nepamaldaujami: filmo kūrimas per brangus, o sumanymas – abejotinas. Potter pagrindiniam vaidmeniui pakvietė tada dar menkai žinomą aktorę Tildą Swinton. Užsakiusios vyriškus ir moteriškus pagrindinio filmo veikėjo Orlando kostiumus, jos surengė Swinton fotosesiją ir leidosi į Kanus ieškoti finansavimo.

Filmo pasakojimas sudėtas į septynias dalis: Mirtis, Meilė, Poezija, Politika, Visuomenė, Seksas, Gimi-mas. Jis apima beveik keturis šimtmečius. Orlando istorija prasideda karalienės Elžbietos I laikais, kai jis, šešiolikmetis jaunuolis, tampa valdovės favoritu ir jos mirties patale pažada nebesenti. Visą šimtmetį jis paskiria įvairių gyvenimo aspektų

tyrinėjimui, vėliau atsibunda moters kūne ir patiria tai, kas jam buvo neprieinama, – motinystę.

Pasak S. Potter, ekranizuoti „Orlando“ ją paskatino ne tik romano vizualumas, bet ir pagrindinio personažo nemirtingumas bei to nulemta laisvė eksperimentuoti su herojaus charakteriu, vyro virsmas moterimi ir galimybė pažvelgti į gyvenimą iš dviejų perspektyvų, bandant suprasti žmogaus prigimties dualumą, taip pat epochų, geografinių vietų kaita. Visi sutiko, kad filmui pavyko perteikti knygos dvasią, išsaugoti Woolf stilių, potraukį į eksperimentus ir improvizacijas. Nemaža dalimi filmo sėkmę lėmė Swinton vaidyba – ji įtikinama ir vyro, ir moters pavidaluose, ironiška, efektinga – bei kostiumų dizainerė Sandy Powell ir filmo dailininkas Janas Roelfsas.

„SKALVIJOS“ INF.

„Orlando“

Bibliografinės žinios

MENAS. FOTOGRAFIJA

Didžėjaus Senio užrašai : *persona non grata* / Romualdas Volodka ; sudarytojas Žilvinas Skačkauskas. – Šiauliai : Lucilijus, 2019. – 131, [1] p. : iliustr., faks., portr.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-9955-32-456-0

Lietuvos istorija pagal dailininką A.R. Šakalį : suvenyrinių vokų apžvalga su dailininko Liudo Pociaus komentarų. – Vilnius : [A.R. Šakalys], 2019. – 103, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-609-475-375-6 (įr.)

Paveldas kaip konfliktas: metodologinės Lietuvos XX a. architektūrinio palikimo vertinimo prielaidos : mokslo monografija / Vaidas Petrulis ; [Kauno technologijos universitetas, Architektūros ir statybos institutas]. – Kaunas : Technologija, 2019. – 213, [3] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-609-02-1605-7

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Anglo opijaus mėgėjo išpažintis / Thomas De Quincey ; iš anglų kalbos vertė Saulius Repečka. – [Vilnius] : Kitos knygos, [2019]. – 183 p.. – Tiražas 1200 egz.. – ISBN 978-609-427-402-2 (įr.)

Ar androidai svajoja apie elektrines avis? : [romanas] / Philip K. Dick ; iš anglų kalbos vertė Aušra Stanaitytė-Karsokienė. – 2-asis leid.. – [Vilnius] : Kitos knygos, [2019]. – 236, [1] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-427-410-7 (įr.)

Audra / J.M.G. Le Clézio ; iš prancūzų kalbos vertė Jonė Ramunytė. – Vilnius : Gelmės, 2019. – 191, [1] p.. – (Kitoks romanas, ISSN 2351-6437). – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-8168-79-2

Baublio paunksmė : gimtoji aplinka ir mokslo vingiai : atsiminimai / Stasys Skrodenis. – Vilnius : Margi raštai, 2018. – 278, [2] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 200 egz.. – ISBN 978-9986-09-483-8 (įr.)

Danguas atradimas : [romanas] / Harry Mulisch ; iš olandų kalbos vertė Birutė Avižinienė. – Vilnius : Alma littera, 2019. – 682, [5] p.. – Tiražas 1800 egz.. – ISBN 978-609-01-3900-4 (įr.)

Dienoraštis, 1945.VI.7 – 1947.III.18 / Juozas Vilčinskas ; Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuvių išeivijos institutas. – Vilnius : Versus, [2019]. – 207, [1] p. : iliustr., faks.. – Tiražas 400 egz.. – ISBN 978-9955-829-24-9 (įr.)

Galutinė stotis – Aušvicas : vienintelė knyga, nuo pradžios iki galo parašyta Aušvice / Eddy de Wind ; iš olandų kalbos vertė Jolita Urnikytė. – Vilnius : Alma littera, 2019. – 218, [4] p., [8] iliustr. lap.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-01-3927-1 (įr.)

Gyvenimo vaistažodžiai / Jeronimas Laucius. – Vilnius : Trys žvaigždutės, 2019. – 55, [5] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-431-112-3

How to swim through pain : [poetry and photography] / Neringa Rekasiute. – [Vilnius] : Two Silences, [2019]. – 111, [5] p. : iliustr.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-8232-05-9 (įr.)

Lenkų tautos ir lenkų piligrimystės knygos / Adomas Mickevičius ; iš lenkų kalbos vertė Žilvinas Norkūnas. – Vilnius : Flavija, [2019]. – 126, [2] p.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-9955-844-03-7 (įr.)

Obsesijos : [eilėraščiai] / Dovilė Kuzminskaitė. – Vilnius : „Naujosios Romuvos“ fondas, 2018. – 59, [1] p.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-8035-61-2

Pats sau nepažįstamas : kūryba ir kultūra / Marcelijus Martinaitis ; sudarė ir parengė Antanas Rybelis. – Vilnius : Margi raštai, 2019. – 295, [1] p.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-9986-09-495-1

Plūduriuojančio pasaulio menininkas : romanas / Kazuo Ishiguro ; iš anglų kalbos vertė Mėta Žukaitė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2019]. – 217, [1] p.. – Tiražas 3500 egz.. – ISBN 978-609-479-262-5 (įr.)

Prakalbinta kasdienė patirtis : pokalbiai su savimi ir kitais / Juozas Algimantas Krikštopaitis. – Vilnius : „Naujosios Romuvos“ fondas, 2019. – 182, [2] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-609-8035-67-4

Reivas : [eilėraščiai] / Simonas Bernotas. – Vilnius : Versus, [2019]. – 56, [1] p., įsk. virš. : portr.. – Tiražas 400 egz.. – ISBN 978-9955-829-23-2. – ISBN 9 789955 829232 (klaidingas)

Rusiškas romanas = *Русский роман* : pjesė / Marius Ivaškevičius. – Vilnius : Apostrofa, 2019. – 135, 144, [2] p.. – ISBN 978-609-8205-13-8

Šiandien madam pareis vėliau : [romanas] / Susanna Kubelka ; iš vokiečių kalbos vertė Laima Bareišienė. – 3-ioji atnauj. laida. – Vilnius : Alma littera, 2019. – 348, [2] p.. – Tiražas 1800 egz.. – ISBN 978-609-01-3902-8 (įr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS IR JAUNIMUI

10 aklų pasimatymų : [romanas] / Ashley Elston ; iš anglų kalbos vertė Irma Šlekytė. – Vilnius : Alma littera, 2019. – 301, [1] p.. – Tiražas 1800 egz.. – ISBN 978-609-01-3916-5 (įr.)

Protėvių šauksmas : [apysaka] / Jack London ; iš anglų kalbos vertė Virginija Traškevičiūtė ; iliustravo Vladas Kudaba ir Danutė Kudabienė. – Vilnius : Gelmės, 2019. – 125, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 1200 egz.. – ISBN 978-609-8168-82-2

Rinktinės pasakos : [11 garsiausių pasakų] / [originalias pasakas atpasakojo Stephanie Moss] ; [iš anglų kalbos vertė Regina Šeškuvienė] ; [iliustravo Emanuela Mannello]. – Vilnius : Alma littera, 2019. – 96 p. : iliustr.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-01-3753-6 (įr.)

Sofija ir Vaivorykštė / Julie Sykes ; iš anglų kalbos vertė Ina Jakaitė ; iliustravo Lucy Truman. – Vilnius : Alma littera, 2019. – 108, [2] p. : iliustr.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-3917-2 (įr.)

PARENGĖ LIETUVOS NACIONALINĖS MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKOS INFORMACIJOS MOKSLŲ DEPARTAMENTO NACIONALINĖS BIBLIOGRAFINĖS APSKAITOS SKYRIUS

Parodos

VILNIUS

Nacionalinė dailės galerija

Konstitucijos pr. 22

Atnaujinta XX a. II pusės–XXI a. Lietuvos dailės ekspozicija

Paroda „Dirbtuvė. Kūrinio genezė. Augus-tinas Savickas“, skirta Augustino Savicko šimtosioms gimimo metinėms

Paroda „Eduardas Balsys (1919–1984). Apie meistriskumą“

Paroda „Eimunto Nekrošiaus meno fortas“

Taktilinė paroda „Blind Date 2“

nuo 13 d. – fotografijų paroda „Moi Ver: Moišė Ravivas-Vorobeičikas. Modernybės montažai“

Vilniaus paveikslų galerija

Didžioji g. 4

Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai

Lietuvos dailė XVI–XIX a.

Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai

Jono Rustemo paveikslas „Veneros gi-mimas“ iš Ramučio Petniūno privačios kolekcijos

Ciklo „Vilniaus gatvės“ paroda „Didžioji gatvė“

Paroda „Artur Grottger. „Lituania“. 1863–1864 metų sukilimas Lietuvoje“

Vilniaus dailininko Stanislovo Bohušo–Sestšencevičiaus 150-osioms gimimo meti-nėms skirta paroda

Taikomosios dailės ir dizaino muziejus

Arsenalą g. 3A

Paroda „XX amžiaus mados šedevrai“

Juozo Galkaus paroda „Ne tik gatvei...“

Vytauto Kasiulio dailės muziejus

A. Goštauto g. 1

Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija

Lietuvos nacionalinis muziejus

Arsenalą g. 1

Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.

Lietuvių liaudies menas

Kryždirbystė

Tarpukario Lietuvai skirta ekspozicija

Paroda „Lietuvos partizanų 1949 m. vasario 16 d. deklaracija ir jos signatarai“

Algimanto Kunčiaus fotografijų paroda „Susitikimai praeitame šimtmetyje“

Arsenalą g. 3

Lietuvos archeologija

Gedimino pilies bokštas

Arsenalą g. 5

Gedimino pilies istorija ir ginklai

Interaktyvi ekspozicija „Laiko juostos vaiz-dai pro Gedimino pilies bokšto langus“

Apžvalgos aikštelė

Kazio Varnelio namai-muziejus

Didžioji g. 26

K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija

Signatarų namai

Pilies g. 26

Ekspozicija „Lietuvos kelias į valstybingumą nuo XIX a. II p. iki 1918 m. vasario 16 d.“

Tautinis atgimimas ir valstybės kūrimas: medaliai, monetos

Vilniaus gynybinės sienos bastėja

Bokšto g. 20 / 18

Vilniaus gynybinės sienos istorijos ir gin-kluotės ekspozicija

Pastarųjų metų Lietuvos archeologijos at-radimų paroda

Tarptautinė paroda „200 batų – 700 metų“

Areštinė nr. 14

T. Kosciuškos g. 1

Paroda „Pažadinti: Gedimino kalne rastų sukilėlių istorija“

Bažnytinio paveldo muziejus

Šv. Mykolo g. 9

Ekspozicija „Dangaus miestas. Vilniaus vienuolių palikimas Bažnytinio paveldo muziejaus rinkiniuose“

Paroda „Šiuolaikinio meno keliai į bažny-čias: 1990–2019“

Paroda „Bažnytinio paveldo muziejaus dirbtuvėse restauruoti objektai“

Meno pažinimo centras „Tartle“

Užupio g. 40

Paroda „Romantizmo amžius“

MO muziejus

Pylimo g. 17

Paroda „Rūšių atsiradimas. 90-ųjų DNR“

Paroda „Mekas mirksi geriau“

Valdovų rūmai

Katedros a. 4

Paroda „Radvilos. Kunigaikščių istorija ir paveldas“

Vieno šedevro tarptautinė paroda „Šlovin-gas, didis ir neregėtas įvykis: 1611 m. Mas-kvos caro priesaika“

VDA parodų salės „Titanikas“

Maironio g. 3

Paroda „Keliaujančios raidės '19: Uroboras“

Vyginto Orlovo paroda „xqvhawhhef“

VDA galerija „Artifex“

Gaono g. 1

iki 14 d. – Aistės Jančiūtės pojūčių labora-torija „Svoris“

nuo 16 d. – Eglės Gandos Bogdanienės paroda „Antra oda II“

Galerija „Kairė–dešinė“

Latako g. 3

iki 21 d. – Laisvydės Šalčiūtės paroda „Me-liuzinų rojus“

Prospekto fotografijos galerija

Gedimino pr. 43

Algio Griškevičiaus paroda „Jų apeigos“

Pamėnkalnio galerija

Pamėnkalnio g. 1

Benignos Kasparavičiūtės paroda „Tikruoju keliu“

Galerija „Vartai“

Vilniaus g. 39

Šiuolaikinio dizaino paroda „Budrūs daiktai“

Šv. Jono gatvės galerija

Šv. Jono g. 11

Dalios Gentvainytės ir Jono Arčiausko ke-ramikos paroda „Dienoraštis arba kasdie-nybės istorija“

Galerija „Arka“

Aušros Vartų g. 7

Romualdo Balinsko paroda „Tarpe“

Gintaro Zubrio paroda „Pasikalbėk su jais“

Projekto „X: Atmintis“ paroda

Galerija „Meno niša“

J. Basanavičiaus g. 1 / 13

nuo 13 d. – paroda „Atgal į ateitį“

Dailininkų sąjungos galerija

Vokiečių g. 2

nuo 13 d. – Andriaus Ermino paroda „Žmo-giškasis faktorius. Fragmentai“

Pylimo galerija

Pylimo g. 30

iki 21 d. – Jolantos Šalkauskaitės tapyba

AV17 galerija

Totorių g. 5

Michalinos Bigaj paroda „Įsiminiau, tai neturėjo kvapo“

Savicko paveikslų galerija

J. Tumo-Vaižganto g. 5

Rūtos Eidukaitytės ir Raimondo Savicko kūrybos paroda „Atspindžiai“

Galerija „Kunstkamera“

Ligoninės g. 4

Viktoro Paukštelio kūrybos paroda „The House of Jäger“

Teatro, muzikos ir kino muziejus

Vilniaus g. 41

Paroda „XS / Studentų lėlių teatrai“

Vitalijaus Mazūro paveikslų paroda

Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija

Vilniaus g. 39 / 6

Kristinos Norvilaitės-Geniušienės darbų paroda „Braižau savo žemėlapi“

Vilniaus rotušė

Didžioji g. 31

„Lietuvos kariuomenė fotografijoje 2019“

Kristinos Norvilaitės grafikos darbų paroda „Į viską pažvelgti ramia akimi“

Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras

Naugarduko g. 10 / 2

Paroda „Daugiau nei pareigos šauksmas“

Paroda „Brazilijos modernistas iš Vilniaus: Lasario Segallo sugrįžimas“

Vlado Vildžiūno galerija

Lobio g. 6 A

Annos Strumiļo (Lenkija) paroda „Foto-grafija. Tekstilė“

Galerija-studija RA

Pranciškonų g. 8

Algirdo Mikučio juvelyrikos paroda

„Galera“

Užupio g. 2 A

Joerdis Mahantos (Vokietija) tapybos ir grafikos darbų paroda „Mahanta Show“

Galerija „Menų tiltas“

Užupio g. 16

Rūtos Jusionytės paroda „Pusryčiai ant žolės“

Rašytojų klubas

K. Sirvydo g. 6

nuo 16 d. – Kristinos Gudonytės tapybos paroda „Veidai“

Lietuvos nacionalinė filharmonija

Aušros Vartų g. 5

iki 21 d. – Dmitrijaus Matvejevo fotografijų paroda „Patetico e delicato“

Čiurlionio namai

Savičiaus g. 11

Ričardo Dailidės fotodokumentikos paroda „Iš praeities atgimstantys...“

Antakalnio galerija

Antakalnio g. 86

Eglės Šaltės grafikos darbų paroda „Pamąstymai“

Galerija „555“

T. Ševčenkos g. 16

iki 15 d. – Martyno Gedimino tapybos paroda „Citatos“

„Skalvijos“ kino centras

Goštauto g. 2 / 15

Fotografijų paroda „Pankroko lopšiai“

„SHCH / ŠČ galerija“

Teatro g. 7A

Agnės Juodvalkytės paroda

Galerija TSEKH

Vytenio g. 6

iki 21 d. – Jolitos Vaitkutės darbų paroda „#foodporn“

„The Room“ galerija

Polocko g. 17

Deimos Katinaitės tapybos darbų paroda

„Spalvos kontekstai“

Galerija „Atletika“

Vitebsko g. 21, 23

Gailės Griciūtės ir Thuy-Han Nguyen-Chi paroda „Pabaigai atspari situacija“

„AP galerija“

Polocko g. 10

iki 15 d. – Jolantos Rudokienės paroda

KAUNAS

Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus

V. Putvinskio g. 55

Leonoros Kuisienės meninės knygrišytės paroda „Duoklė mūzoms“

„7md“ rekomenduoja

Dailė

Turtingas nesenos praeities audinys atsiskleidžia fotografo Algimanto Kunčiaus parodoje „Susitikimai praeitame šimtmetyje“ Lietuvos nacio-naliniame muziejuje (Arsenalą g. 1). Fotoobjektyvo akiratyje – kultūros žmonės. Nuotraukose jie jauni, veržlūs, laisvi. Paroda veikia iki 2020 m. vasario 16 dienos. Šeštadienio susitikimų su autoriaumi ir jo svečiais, eks-kursijų ir filmų peržiūrų detali programa muziejaus svetainėje: *www.lnm.lt*.

Muzika

Visus metus minėjome Lietuvos muzikos korifėjaus Eduardo Balsio (1919–1984) gimimo šimtmetį. Gruodžio 21 d. 19 val. Filharmonijos Di-džiojoje salėje nuskambės vienas paskutinių šios progos akordų – kon-certas „Variacijos Eduardo Balsio 100-mečio tema“. Dominuojanti šiame koncerte atliekamų Balsio kūrinių tema – jūra. Skambės „Jūros atspin-džiai“ styginių orkestrui ir baletą „Eglė – žalčių karalienė“ fragmentas bei „Dramatinės freskos“, kuriose fortepijono solo partiją atlieka kompozito-riaus anūkė pianistė Indrė Baikštytė, drauge smuikuoja LKO primarijus Džeraldas Bidva. Vakaro muzikos puotą praturtins Sergejaus Prokofjevo, Witoldo Lutosławskio ir Benjaminą Britteno variacijos, įsiterpiančios tarp spalvingų Balsio partitūrų. Lietuvos nacionaliniam simfoniniam orkestrui diriguos Modestas Pitrėnas.

Teatras

Gruodžio 18, 19 ir 20 d. Nacionaliniame Kauno dramos teatre įvyks režisierės Kamilės Gudmonaitės spektaklio „Panika“ pagal suomių dra-maturgo Mikos Myllyaho pjesę premjera. Spektaklyje analizuojamos šiuo-laikinių vyrų problemos. Kaip teigia režisierė: „(...) trys personažai yra mūsų dienų žmonės, kurie, nepaisant sėkmingos karjeros, pripažinimo ir „normalių“ santykių šeimoje, vis dėlto susiduria su psichologinėmis problemomis ir karštligiškai bando jas spręsti pasitelkę meditaciją, psi-choterapiją, sportą ir kitas praktikas. Jie nežino, kaip kalbėtis, kaip įsi-vardinti savo jausmus, vieno personažo žodžiais kalbant, „klampoja per vyriškumo pelkę ir visą gyvenimą bėga – nuo savęs, savo jausmų, ir jų akis pamažu aptraukia liūdesys“. Spektaklyje tris draugus vaidina Mantas Zemleckas, Gytis Laskovas ir Vaidas Maršalka.

Spektakliai

M. Žilinsko dailės galerija

Nepriklausomybės a. 12

Šiuolaikinio slovakų stiklo ir keramikos di-zaino paroda „Daugiau yra daugiau II“

Kauno paveikslų galerija

K. Donelaičio g. 16

Paroda „Atminties popierius“

Česlovo Lukensko videoprojekcijų, tekstų ir objektų paroda „Kliedesių terminalas“

Paroda „Kęstučio Grigaliūno žaidimų gale-rija: viešnagė pas laureatus“

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus

V. Putvinskio g. 64

Dormantės ir Jurgio Penkinski keramikos darbų parodos „Žemės skarba“

Galerija „Meno parkas“

Rotušės a. 27

Rosandos Sorakaitės paroda

Nemo Nonnenmacherio ir Stacie McCor-micko paroda „Atšauktas puolimas“

Kauno fotografijos galerija

Vilniaus g. 2

nuo 13 d. – projekto „Moters darbas“ paroda

KLAIPĖDA

Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija

Liepų g. 33

Sofijos Kanaverskytės tekstilės paroda

„Lietuvos Respublikos Prezidentai“

KKKK parodų rūmai

Didžioji Vandens g. 2

iki 15 d. – Rimaldo Vikšraičio fotoparoda

Arūno Baltėno fotoparoda „Dirbame. Esame“

Edžio Jurčio fotoparoda „Ieškojimai“

ŠIAULIAI

„Laiptų“ galerija

Žemaitės g. 83

Tarptautinė Kalėdų miniatiūrų paroda

Aistės Gabrielės Černiūtės ir Vido Poškaus tapybos paroda „Žmonės ir padarai II“

VILNIUS

Lietuvos nacionalinis operos ir baletų teatras

13 d. 18.30 – L. Bernsteino „KANDIDAS“. Muzikos vad. ir dir. S. Quatrini, dirigentai R. Šumila, L. Brownas

14 d. 18.30, 15 d. 12, 18 val. – P. Čaikovskio „SPRAGTUKAS“. Dir. M. Barkauskas

18 d. 11 val. *Kamerinėje salėje* – koncertas kūdikiams „Muzika mažoms ausytėms“

18, 21 d. 18.30 – J. Strausso „ŠIKŠNOSPAR-NIS“. Muzikinis vad. ir dir. M. Staškus, dir. J. Geniušas

Nacionalinis dramos teatras

14 d. 17 val., 15 d. 16 val. *Panevėžyje, „Cido“ arenoje*, – M. Ivaškevičiaus „IŠVARYMAS“. Rež. O. Koršunovas

18 d. 18.30 *Kretingos kultūros centre* – J. Strømgreno „DURYS“. Rež. J. Strømgrenas

19 d. 15, 18 val. *Studijoje* – I. Šeiniaius „KUPRELIS“. Insc. aut. A. Vozbutas, rež. P. Markevičius

Valstybinis jaunimo teatras

13 d. 18.30 – Ö. von Horvátho „VIENOS MIŠKO PASAKOS“. Rež. Y. Ross

14 d. d. 12, 12.30, 13, 13.30, 14 val. *teatro fojė* – T. Kavtaradzės „APIE BAIMES“. Rež. O. Lapina

14 d. 15, 17, 19 val. *Salėje 99* – T. Kavtaradzės „SAPNAVAU SAPNAVAU“.

Rež. K. Gudmonaitė

15 d. 12 val. Salėje 99 – V.V. Landsbergio „ARKLIO DOMINYKO MEILĖ“. Rež. A. Vidžiūnas

15 d. 15 val. – „COLIUKĖ“ (pagal H.Ch. An-derseną). Rež. R. Matačius

17 d. 18.30 – „CINKAS (ZN)“ (pagal S. Alek-sijevič knygas). Rež. E. Nekrošius

19 d. 18.30 – „SMĖLIO ŽMOGUS“ (pagal E.T.A. Hoffmana). Scen. aut., rež., lėlių dail. G. Radvilavičiūtė (Vilniaus teatras „Lėlė“)

20 d. 18.30 – Žemaitės „TRYŠ MYLIMOS“. Rež. A. Latėnas	20 d. 18 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „TIKROS PASAKOS“. Rež. Ž. Mičiulytė	G. Sodeika. Vaidina J. Vanžodytė, E. Jakaitė, R. Šaltenytė, E. Barauskaitė, J. Viršilas, J. Baranauskas, V. Jočys, A. Eisimantas, I. Reklaitis, A. Pintulis, M. Urbonas, D. Meškauskas	Atlieka ansamblis „Musica humana“, Vilniaus B. Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos choras „Viva voce“ (vad. R. Katinas, V. Katinienė), senosios muzikos ir šokio ansamblis „Festa cortese“. Solistai D. Kazonaitė (sopranas), V. Bartušas (kontratenoras), S. Liamo (sopranas).	(vokalas), P. Zdanavičius (fortepijonas), T. Varnagiris (gitarą), N. Bakula (akordeonas), V. Skudas (trimitas), T. Malauskas (bosinė gitara), M. Lukoševičius (būgnai, perkusija)
Vilniaus mažasis teatras	Nacionalinis Kauno dramos teatras	Klaipėdos muzikinis teatras	Šv. Kotrynos bažnyčia	Lietuvos muzikų rėmimo fondas
13 d. 18.30 – W. Gibsono „DVIESE SŪPUOKLĖSE“. Rež. U. Baialievas	14 d. 12 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – I. Paliulytės „ANDERSENO GATVĖ“. Rež. I. Paliulytė	15 d. 13 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – N. Sinkevičiūtės „PASAKA BE PAVADINIMO“	13 d. 19 val. – J.S. Bacho Mišios h-moll, BWV 232. Atlikėjai L. Dambrauskaitė (sopranas), S. Liamo (sopranas), M. Tubelytė (mecosopranas), E. Davidovičius (tenoras), T. Girininkas (bosas), Kauno valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius	S. Vainiūno namuose
14 d. 19 val. – I. Bergmano „DVASINIAI REIKALAI“. Rež. K. Glušajevas	14 d. 15 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – F. Dürrenmatto „SENOS DAMOS VIZITAS“. Rež. A. Giniotis	14 d. 18 val. – PREMJIERA! „VASARVIDŽIO NAKTIES SAPNAS“. Rež. ir scenogr. P. Ignatavičius, kost. dail. – J. Jurevičiūtė, G. Milevičiūtė, komp. – D. Morkūnas, E. Žilinskas, šviesų dail. – D. Malinauskas.	14 d. 18 val. – koncertai visai šeimai „Žiemų vitražai“. Dalyvauja Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos kolektyvai: simfoninis orkestras (vad. K. Lipeika, M. Makrickas), jungtinis pučiamųjų orkestras (vad. J. Dapšauskas, S. Stonys, A. Linkevičius), akordeonistų orkestras (vad. V. Voskanas), liaudies instrumentų orkestras (vad. E. Ciplys, R. Budrytė, V. Rimša), folklorinis ansamblis (vad. G. Gražulytė, R. Švėgždaitė), vokalinis ansamblis (vad. R. Muckienė), jaunių choras „Cantica“ (vad. D. Mikienė, chormeisterė G. Gumuliauskienė), jaunių choras (vad. L. Žaliumaitė), jaunųjų choras (vad. Ž. Dervinytė, G. Gumuliauskienė, L. Zaranienė, V. Brūzgienė), mokyklos solistai bei ansambliai, solistė K. Zmailaitė	16 d. 16, 17, 18 val. – „Ažuoliuko“ muzikos mokyklos šventinis koncertas „Skamba Kalėdų varpeliai“
15 d. 12, 15 val. – PREMJIERA! „MANULIU-KAI“. Rež. G. Latvėnaitė-Glušajeva, scenogr. ir kost. dail. A. Dubra, komp. Z. Bružaitė.	14 d. 19 val. <i>Mažonojoje scenoje</i> – „BESTUBURIADA“. Rež. A. Vilutytė	15 d. 14 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	15 d. 12 val. – koncertai visai šeimai „Žiemų vitražai“. Dalyvauja Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos kolektyvai: simfoninis orkestras (vad. K. Lipeika, M. Makrickas), jungtinis pučiamųjų orkestras (vad. J. Dapšauskas, S. Stonys, A. Linkevičius), akordeonistų orkestras (vad. V. Voskanas), liaudies instrumentų orkestras (vad. E. Ciplys, R. Budrytė, V. Rimša), folklorinis ansamblis (vad. G. Gražulytė, R. Švėgždaitė), vokalinis ansamblis (vad. R. Muckienė), jaunių choras „Cantica“ (vad. D. Mikienė, chormeisterė G. Gumuliauskienė), jaunių choras (vad. L. Žaliumaitė), jaunųjų choras (vad. Ž. Dervinytė, G. Gumuliauskienė, L. Zaranienė, V. Brūzgienė), mokyklos solistai bei ansambliai, solistė K. Zmailaitė	17 d. 19 val. – Kristupo festivalis. Atlikėjai I. Dūdaitė (fortepijonas), kunigas B. Lyris (skaitovas)
Vaidina G. Latvėnaitė-Glušajeva, I. Kvietkutė, B. Aleksandrovič	15 d. 15 val., 17 d. 14 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – M. Maeterlincko „ŽYDROJI PAUKŠTĖ“. Rež. V. Martinaitis	15 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	16 d. 18 val. – aktorės, režisierės, dailininkės K. Gudonytės sukurto kūrinyje „Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos vyrų mokytojos A. Seliavienės fortepijono klasės mokiniai 18 d. 17.30 – koncertuoja Vilniaus J. Tallat-Kelpšos konservatorijos dainavimo metodinės grupės moksleiviai	18 d. 19 val. – Kristupo festivalis: „The Beatles“ ir barokas“. Atlikėjai P. Gefėnas (fleita), Kristupo styginiai. Dir. K. Variakojis
17 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MADAGASKARAS“. Rež. statytojas R. Tuminas, rež. A. Dapšys	15 d. 19 val. <i>Mažonojoje scenoje</i> – J. Tumo-Vaižganto „ŽEMĖS AR MOTERIS“. Rež. T. Erbrėderis	16 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	17 d. 18 val. – koncertuoja Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos vyrų mokytojos A. Seliavienės fortepijono klasės mokiniai	19 d. 17.30 – koncertuoja muzikos mokyklos „Lyra“, fortepijono mokyklos „Mūza“ mokiniai
18 d. 18.30 – PREMJIERA! „AŠ NIEKO NEATSIMENU“. Rež. K. Glušajevas	17 d. 14 val. – <i>Didžiojoje scenoje</i> – M. Maeterlincko „ŽYDROJI PAUKŠTĖ“. Rež. V. Martinaitis	17 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	18 d. 18 val. – aktorės, režisierės, dailininkės K. Gudonytės sukurto kūrinyje „Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos vyrų mokytojos A. Seliavienės fortepijono klasės mokiniai 18 d. 17.30 – koncertuoja Vilniaus J. Tallat-Kelpšos konservatorijos dainavimo metodinės grupės moksleiviai	16 d. 17.30 – koncertuoja muzikos mokyklos „Lyra“, fortepijono mokyklos „Mūza“ mokiniai
20, 21 d. 18.30 – Žemaitės „MARTI“.	17 d. 18 d. 19 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. R. Kazlas	18 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	19 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	17 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – PREMJIERA! „MONGOLIJA“. Rež. D. Gumauskas. Vaidina D. Gumauskas, A. Alešiūnas
Rež. G. Tuminaitė, dramaturgė P. Pukytė	18 d. 12 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – H. Ibseno „KAI MIRĖ NUBUSIM“. Rež. M. Klimaitė	19 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	20 d. 18 val. – aktorės, režisierės, dailininkės K. Gudonytės sukurto kūrinyje „Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos vyrų mokytojos A. Seliavienės fortepijono klasės mokiniai 18 d. 17.30 – koncertuoja Vilniaus J. Tallat-Kelpšos konservatorijos dainavimo metodinės grupės moksleiviai	18 d. 18 val. <i>Anykščių menų inkubatoriuje</i> – „PIZDUKAS“ (pagal R.W. Fassbinderio pjesę „Katzelmacher“). Rež. P. Ignatavičius
Oskaro Koršunovo teatras	20 d. 19 val. <i>Mažonojoje scenoje</i> – J. Tumo-Vaižganto „ŽEMĖS AR MOTERIS“. Rež. T. Erbrėderis	20 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	21 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	19 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – M. Crimpo „PASIKĖSINIMAI Į JOS GYVENIMĄ“.
16 d. 19 val. <i>OKT Studijoje</i> – PREMJIERA! „MONGOLIJA“. Rež. D. Gumauskas. Vaidina D. Gumauskas, A. Alešiūnas	20 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	21 d. 12 val. <i>Mažonojoje scenoje</i> – „LABAS, LAPE!“ (pagal E. Daciūtės pasaką „Laimė yra lapė“). Rež. E. Kižaitė	22 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	Rež. O. Koršunovas
18 d. 18 val. <i>Anykščių menų inkubatoriuje</i> – „PIZDUKAS“ (pagal R.W. Fassbinderio pjesę „Katzelmacher“). Rež. P. Ignatavičius	20 d. 19 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – H. Ibseno „KAI MIRĖ NUBUSIM“. Rež. M. Klimaitė	22 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	23 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	20 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – M. Gorkio „DUGNE“. Rež. O. Koršunovas
19 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – M. Crimpo „PASIKĖSINIMAI Į JOS GYVENIMĄ“.	20 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	23 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	24 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	Rusų dramos teatras
Rež. O. Koršunovas	20 d. 19 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – H. Ibseno „KAI MIRĖ NUBUSIM“. Rež. M. Klimaitė	24 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	25 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	13 d. 18.30 – W. Shakespeare'o „KARALIUS LYRAS“ (su lietuviškais subtitrais).
20 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – M. Gorkio „DUGNE“. Rež. O. Koršunovas	21 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	25 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	26 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	Rež. J. Vaitkus
Rusų dramos teatras	21 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	26 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	27 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	14 d. 18.30 – E.-E. Schmitto „DVIEJŲ PASAULIŲ VIEŠBUTIS“. Rež. S. Račkys
13 d. 18.30 – W. Shakespeare'o „KARALIUS LYRAS“ (su lietuviškais subtitrais).	22 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	27 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	28 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	15 d. 14 ir 17 val. – H.Ch. Anderseno „UNDINĖLĖ“. Rež. J. Ščiuckis
Rež. J. Vaitkus	22 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	28 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	29 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	18–20 d. 10, 12 ir 14 val., 21, 22 d. 12, 14 val. – „NAUJAMETĖ PAUKŠČIŲ DINGIMO ISTORIJA“. Rež. ir insc. aut. M. Čaplina
14 d. 18.30 – E.-E. Schmitto „DVIEJŲ PASAULIŲ VIEŠBUTIS“. Rež. S. Račkys	23 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	29 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	30 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	18, 20–22 d. 18.30 – PREMJIERA! S. Sontheimo „GILYN Į MIŠKĄ / INTO THE WOODS“. Rež. V. Malinauskas, muz. vad. J. Bates
15 d. 14 ir 17 val. – H.Ch. Anderseno „UNDINĖLĖ“. Rež. J. Ščiuckis	23 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	30 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	31 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	Vilniaus teatras „Lėlė“
18–20 d. 10, 12 ir 14 val., 21, 22 d. 12, 14 val. – „NAUJAMETĖ PAUKŠČIŲ DINGIMO ISTORIJA“. Rež. ir insc. aut. M. Čaplina	24 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	31 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	1 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	Mažoji salė
„NAUJAMETĖ PAUKŠČIŲ DINGIMO ISTORIJA“. Rež. ir insc. aut. M. Čaplina	24 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	1 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	2 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	14 d. 12 val. – N. Indriūnaitės „BALTOS PASAKOS“. Rež. N. Indriūnaitė
18, 20–22 d. 18.30 – PREMJIERA! S. Sontheimo „GILYN Į MIŠKĄ / INTO THE WOODS“. Rež. V. Malinauskas, muz. vad. J. Bates	25 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	2 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	3 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	15 d. 12 val. – N. Indriūnaitės „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“. Rež. N. Indriūnaitė
Vilniaus teatras „Lėlė“	25 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	3 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	4 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	Palėpės salė
Mažoji salė	26 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	4 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	5 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	14, 15 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „COLIUKĖ“. Rež. ir dail. R. Driežis
14 d. 12 val. – N. Indriūnaitės „BALTOS PASAKOS“. Rež. N. Indriūnaitė	26 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	5 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	6 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	Rež. ir dail. R. Driežis
15 d. 12 val. – N. Indriūnaitės „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“. Rež. N. Indriūnaitė	27 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	6 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	7 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	„Menų spaustuvė“
Palėpės salė	27 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	7 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	8 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	13, 14 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – spektaklis-koncertas „NEIŠMOKTOS PAMOKOS“. Rež. ir pjesės aut. – A. Špilevojus
14, 15 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „COLIUKĖ“. Rež. ir dail. R. Driežis	28 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	8 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	9 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	15 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „LAISVINAMIEJI“. Aut. K. Legenis ir P. Šimonis
„Menų spaustuvė“	28 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	9 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	10 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	14 d. 11 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „LAIKRODININKAS“. Idėjos aut. ir choreogr. B. Banevičiūtė („Dansema“)
13, 14 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – spektaklis-koncertas „NEIŠMOKTOS PAMOKOS“. Rež. ir pjesės aut. – A. Špilevojus	29 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	10 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	11 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	14 d. 11 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „LAIKRODININKAS“. Idėjos aut. ir choreogr. B. Banevičiūtė („Dansema“)
Rež. ir pjesės aut. – A. Špilevojus	30 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	11 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	12 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	15 d. 13, 15 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „BUDRUGANA LIETUVA: OBUOLIŲ PASAKOS“ (pagal V.V. Landsbergį). Rež. ir dramaturg. J. Tertelis
15 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „LAISVINAMIEJI“. Aut. K. Legenis ir P. Šimonis	30 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	12 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	13 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	17 d. 18.30 <i>Juodojoje salėje</i> – „BRANGIOJI MOKYTOJA“ (pagal L. Razumovskajos pjesę). Rež. I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)
14 d. 11 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „LAIKRODININKAS“. Idėjos aut. ir choreogr. B. Banevičiūtė („Dansema“)	31 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. I. Paliulytė	13 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	14 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	17 d. 18.30 <i>Juodojoje salėje</i> – „BRANGIOJI MOKYTOJA“ (pagal L. Razumovskajos pjesę). Rež. I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)
15 d. 13, 15 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „BUDRUGANA LIETUVA: OBUOLIŲ PASAKOS“ (pagal V.V. Landsbergį). Rež. ir dramaturg. J. Tertelis	1 d. 12 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – „LABAS, LAPE!“ (pagal E. Daciūtės pasaką „Laimė yra lapė“). Rež. E. Kižaitė	14 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	15 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	17 d. 18.30 <i>Juodojoje salėje</i> – „BRANGIOJI MOKYTOJA“ (pagal L. Razumovskajos pjesę). Rež. I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)
17 d. 18.30 <i>Juodojoje salėje</i> – „BRANGIOJI MOKYTOJA“ (pagal L. Razumovskajos pjesę). Rež. I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)	1 d. 12 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – „LABAS, LAPE!“ (pagal E. Daciūtės pasaką „Laimė yra lapė“). Rež. E. Kižaitė	15 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	16 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	17 d. 18.30 <i>Juodojoje salėje</i> – „BRANGIOJI MOKYTOJA“ (pagal L. Razumovskajos pjesę). Rež. I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)
17 d. 20 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „HUMAN, LOST & FOUND“. Tekstai, muzika, choreogr., šokio ir dainų atlikimas Ph. Von	2 d. 12 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – „LABAS, LAPE!“ (pagal E. Daciūtės pasaką „Laimė yra lapė“). Rež. E. Kižaitė	16 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	17 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoškaitė, J. Baliukevičius, A. Matutis	17 d. 18.30 <i>Juodojoje salėje</i> – „BRANGIOJI MOKYTOJA“ (pagal L. Razumovskajos pjesę). Rež. I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)
18 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „(G)ROUND ZERO“. Choreogr. ir atlikimas M. Paplauskas, M. Pinigis	2 d. 12 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – „LABAS, LAPE!“ (pagal E. Daciūtės pasaką „Laimė yra lapė“). Rež. E. Kižaitė	16 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „KAŠTONĖ“. Rež. A. Lebeliūnas	18 d. 18 val. <i>Mažonojoje salėje</i> – PREMJIERA! „MEMOFUTURA“. Rež., dramaturg. ir scenogr. J. Tertelis, kost. dail. I. Skripka, komp. M. Bialobžeskis. Vaidina M. Geštautaitė-Čižauskienė, G. Ramoš	

Savaitės filmai

Džokeris ****
Rugsėjį Venecijos „Auksiniu liūtu“ apdovanotas Toddo Phillipso filmas rodo „Betmeno“ piktadario priešistorę. ...Gotamas, 9-ojo dešimtmečio pradžia. Komikas Arturas Flekas gyvena kartu su sergančia motina, nuo mažens jį mokiusia „vaikščioti su šypsena veide“. Bandydamas dovanoti žmonėms džiaugsmą ir nešti pasauliui gėrį, Arturas susiduria su žmonių žiaurumu ir pamažu prieina išvadą, kad pasaulis gaus iš jo ne šypsena, o piktadario Džokerio grimasą. Pagrindinį vaidmenį filme sukūrė Joaquinas Phoenixas, taip pat vaidina Robertas De Niro, Zazie Beetz, Frances Conroy, Marcas Maronas, Billas Campas. (JAV, Kanada, 2019)

Ilgšė ****
Vienas originaliausių jaunųjų rusų kino režisierių Kantemiras Balagovas („Ankštumas“) antrajame, šiomet Kanuose apdovanotame filme klausia, kaip pradėti gyventi iš naujo, kai prisilietei prie pragaro. „Ilgšė“ nukelia į 1945-ųjų Leningradą, bandantį atsigauti po karo ir blokados. Vienoje miesto ligoninėje dirba Ija (Viktorija Mirošničenko), kurią ištinka keistos apatijos būsenos, – tai reakcija į kontūziją, patirtą per karą. Ija augina berniuką. Kai iš fronto sugrįš jos draugė, energingoji Maša (Vasilisa Perelygina), merginas suvienys nauja tragedija. Pasak režisieriaus, jį įkvėpė Nobelio premijos laureatės Svetlanos Aleksijevič knyga „Karo veidas nemoteriškas“, tačiau išskirtiniu filmą paverčia būtent moteriška perspektyva. Balagovas iš naujo kuria didvyriškumo apibrėžimą: tai kasdienės nedidelės gyvenimo pergalės prieš mirtį, vilties – prieš gedulą, jaunystės – prieš dramatiškus išgyvenimus. (Rusija, 2019)

Ištraukti peiliai ****
Per 85-ąjį gimtadienį savo prabangiame dvare nužudomas garsus kriminalinių romanų autorius. Nužudymą imasi tirti kruopštus detektyvas Benua Blanas. Jis iškart atsiduria gausių rašytojo šeimos narių melo ir apgavysčių pinklėse. Riano Johnsonso filme detektyvą vaidina senokai ekrane matytas Danielis Craigas, jo partneriai – Chrisas Evansas, Ana de Armas, Jamie Lee Curtis, Toni Collette, Donas Johnsonas, Michaelas Shannonas, Christopheris Plummeris. (JAV, 2019)

Nuostabi epocha ****
Pasimetęs naujųjų technologijų epochoje, besiilgintis namų telefonų, popierinių knygų ir ūsų, komiksų piešėjas Viktoras (Daniel Auteuil) netikėtai gauna pasiūlymą keliauti laiku. Viktoras mielai jį priima, juolab kad santuoka byra, o žmona Mariana (Fanny Ardant) visai nebeprimena nuostabios merginos, kurią jis kadaise įsimylėjo. Tad Viktoras pasirenka 8-ąjį dešimtmetį, kad vėl galėtų įžengti į barą „Belle Epoque“, laisvai užsirūkyti ir laukti, kada pasirodys gražuolė Mariana. Atkurtoji epocha Viktorui atrodo daug tikresnė už dabartį, kurioje viskas tapo virtualu. Nicolas Bedos filme taip pat vaidina Guillaume’as Canet, Doria Tillier, Pierre’as Arditi, Denis Podalydėsas. (Prancūzija, 2019)

O tada mes šokome ****
Skandalą Gruzijoje sukėlęs, bet Švedijos pristatytas „Oskarui“ Levano Akino filmas pasakoja apie šokėją Merabą. Kaip ir partnerė Mari, jis nuo mažens kasdien repetuoja su Gruzijos nacionaliniu ansambliu. Į ansamblį atėjęs naujas narys Iraklijus tampa pagrindiniu Merabo konkurentu, kartu ir didžiausia jo aistra. Šiame filme šokis, muzika, maistas ir kraštovaizdis tampa tapatybės atradimo istorijos fonu. Vaidina Levanas Gelbakhiani, Bachia Valishvili, Ana Javakishvili. (Švedija, Gruzija, Prancūzija, 2019)

Srovių karas ***
Ilgokai neišleistas į ekranus Michaelo Mitnicko filmas pasakoja apie Thomo Alvoso Edisono ir George’o Westinghouse’o konkurencinę kovą, kurios pasekmė bus ne tik elektra, bet ir dėl jos atsiradęs naujas modernus pasaulis. Benedictas Cumberbatchas vaidina Edisoną – mokslininką, bet kartu egocentriką, manantį, kad tikslas pateisina priemones. Michaelo Shannono suvaidintas Westinghouse’as, įtakingas verslininkas, regis, labiau linkęs į susitarimus. Tačiau kai prireiks, jis elgsis taip pat kaip varžovas. Kur du pešasi, visada atsiras ir trečias. Šįkart tai bus Nikola Tesla (Nicholas Hoult). (JAV, 2017)

Zombi vaikas ****
Haičio vudu ir juodoji magija Paryžiaus internatinėje mokykloje. Bertrand’as Bonello filme sujungė du siužetus: pirmąkart 1962 m. Haiityje mediciniškai patvirtinto zombifikacijos atvejo – Clairviuso Narcisse’o istoriją ir jo anūkės nuotykius Paryžiaus elitinėje mergaičių mokykloje. Bonello nekuria politinės alegorijos, jis tyrinėja vudu kultūrą nuo pradžių iki postkolonijinių apraiškų šiuolaikinėje Prancūzijoje. Paryžietiškoje filmo dalyje vudu atsispindi populiariosios kultūros koduose ir figūrose, kurias žinome iš begalės B klasės filmų. (Prancūzija, 2019)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

VILNIUS
Forum Cinemas Vingis
13, 14, 16–19 d. – Drąsusis Mozlis (N. Zelandija, Kinija) – 11.15, 13.10, 15.30, 16.30; 15 d. – 11.15, 14.10, 15.30, 16.30
13–17 d. – Pašėlęs policininkas: naujame-tinis nesusipratimas 2 (Rusija) – 16, 18.50, 21.10; 18 d. – 16, 21.10; 19 d. – 18.10, 21.10
13–19 d. – Tulpės, meilė, garbė ir dviratis (Olandija) – 13.30, 18.50
Orų mergaitė (Japonija) – 18.30
Sonja. Baltoji gulbė (Norvegija) – 21.10
Ilgšė (Rusija) – 20.20
16, 18, 19 d. – Sukeisti Kalėdų seneliai 2. Pa-mirštos Kalėdos (Norvegija) – 15.40
18, 19 d. – Žvaigždžių karai. Skaivokerio iš-kilimas (JAV) – 11, 14.15, 17.30, 20.45
15 d. – P. Čaikovskio „Spragtukas“. Tiesio-ginė transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 17 val.
22 d. – Ledo šalis 2 (JAV) – 13 val.
13–19 d. – Šuns tikslas 2 (JAV) – 11 val.
Snieguotos lenktynės (JAV) – 13.30
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Forum Cinemas Akropolis
13, 14, 17 d. – Džiumandži: kitas lygis (JAV) – 10.50, 16.40, 19.15, 21.50, 23.45; 15, 16, 18, 19 d. – 10.50, 16.40, 19.15, 21.50
13–19 d. – Džiumandži: kitas lygis (3D, JAV) – 11.30, 14.05
13, 14, 16, 17, 19 d. – Drąsusis Mozlis (N. Zelandija, Kinija) – 10.20, 12.40, 15, 16.30; 15 d. – 10.20, 12.15, 15, 16.30; 18 d. – 10.20, 12.40, 15 val.
13, 14, 17 d. – Pašėlęs policininkas: nauja-metinis nesusipratimas 2 (Rusija) – 14.45, 17.20, 19.30, 21.35, 23 val.; 15, 16 d. – 14.45, 17.20, 19.30, 21.35; 18 d. – 14.45, 20.20, 21.35; 19 d. – 14.45, 17.20, 21.35
13–19 d. – Tulpės, meilė, garbė ir dviratis (Olandija) – 13.10, 18val.
Orų mergaitė (Japonija) – 13.20, 19.25
16, 18, 19 d. – Sukeisti Kalėdų seneliai 2. Pa-mirštos Kalėdos (Norvegija) – 17.30
18, 19 d. – Žvaigždžių Karai. Skaivokerio iš-kilimas (JAV) – 11.20, 14.40, 18, 21.20
22 d. – Ledo šalis 2 (JAV) – 12.30
13–19 d. – Mažoji pėda (JAV) – 10.10
Drąsusis elniukas Eliotas (Kanada) – 12.30
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Skalvija
13 d. – O tada mes šokome (Švedija, Gruzija, Prancūzija) – 17 val.
13 d. – Tulpės, meilė, garbė ir dviratis (Olandija) – 21.20; 14 d. – 19 val.; 15 d. – 16.40; 17 d. – 19 val.; 19 d. – 18.50
14 d. – Partenonas (rež. M. Kvedaravičius) – 21 val.; 16 d. – 17.20
15 d. – Orų mergaitė (Japonija) – 14.30; 17 d. – 16.50
16 d. – Džokeris (JAV) – 19.40; 18 d. – 20.50
15 d. – Sutemose (rež. Š. Bartas) – 20.40; 16 d. – 15 val. (*Seansas senjorams*)
17 d. – Zombi vaikas (Prancūzija) – 20.50
19 d. – Nuostabi epocha (Prancūzija) – 20.40
Ciklas „Gamta - visų namai“
18 d. – Rūgštus miškas (dok. f., rež. R. Barz-džiukaitė) – 17 val.
19 d. – Sengirė (dok. f., rež. M. Survila) – 17.10
13 d. – *Specialieji seansai*. Liudytojas (Ven-grija) – 19 val.

„Ilgšė“
14 d. – Čia buvo Saša (rež. E. Jankauskas) – 17 val.
Karlsono kinas
14 d. – Operacija Arktis (Norvegija) – 13.10
15 d. – Šokliukė ir Kalėdų eglutė (Lietuva, Airija) – 13.30
15 d. – *Kino klasikos vakarai*. Orlando (D. Britanija, Rusija, Italija, Prancūzija, Olandija) – 18.30
Pasaka
13 d. – Orų mergaitė (Japonija) – 17.30
13 d. – Tulpės, meilė, garbė ir dviratis (Olan-dija) – 19 val.; 15 d. – 18.30; 16 d. – 18 val.; 17 d. – 18.30; 19 d. – 18 val.
13 d. – (Ne) Tikros prancūziškos vestuvės 2 (Prancūzija) – 19.30; 15 d. – 15.45; 16 d. – 20.45
13 d. – Zombi vaikas (Prancūzija) – 21 val.
13 d. – Sonja. Baltoji gulbė (Norvegija) – 21.30; 15 d. – 16.15; 16 d. – 20 val.
14 d. – Per toli (Vokietija) – 14 val.
14 d. – Ilgšė (Rusija) – 14.15
14 d. – Adamsų šeimynėlė (JAV) – 14.30
14 d. – Last Christmas (D. Britanija, JAV) – 16 val.; 14 d. – 20.45; 15 d. – 16, 20.45; 16 d. – 18.15; 17 d. – 20.30; 18 d. – 18.30; 19 d. – 20.30
14, 15 d. – Nuostabi epocha (Prancūzija) – 18.15; 16 d. – 20.30; 17, 18 d. – 20.45
14 d. – Kusama (dok. f., JAV, Japonija) – 19.30
14, 15 d. – Ištraukti peiliai (JAV) – 20.30
14 d. – O tada mes šokome (Švedija, Gruzija, Prancūzija) – 21.15
15 d. – Medaus šalis (dok. f., Makedonija) – 13.45
15 d. – Kalėdinė Evos misija (Estija) – 14 val.
15 d. – Vogti arklius (Danija, Norvegija, Šve-dija) – 17.45
15 d. – Skausmas ir šlovė (Ispanija) – 20.15
17 d. – WTF trumpametražių filmų pro-grama – 19 val.
18 d. – Žvaigždžių karai. Skaivokerio iškili-mas (JAV) – 20.30

MO kinas
13 d. – Nuostabi epocha (Prancūzija) – 18 val.
13 d. – Ištraukti peiliai (JAV) – 20.15
14 d. – Tulpės, meilė, garbė ir dviratis (Olandija) – 17 val.
14 d. – Orų mergaitė 19 val.; 15 d. – 15 val.
15 d. – 90-ųjų DNR Amerikoje. Devym kaž-kelinti (JAV) – 17.15
KAUNAS
Forum Cinemas
13, 14, 16–19 d. – Džiumandži: kitas lygis (JAV) – 11.10, 16.30, 22 val.; 15 d. – 10.10, 15.50, 22 val.
13, 14, 16–19 d. – Džiumandži: kitas lygis (3D, JAV) – 13.50, 19.20; 15 d. – 12.30, 19.20
13–19 d. – Drąsusis Mozlis (N. Zelandija, Ki-nija) – 10.20, 12.40, 15 val.

13, 14, 16–19 d. – Orų mergaitė (Japonija) – 13.35, 19.40; 15 d. – 19.40
13–19 d. – Tulpės, meilė, garbė ir dviratis (Olandija) – 13.25, 18.20
13, 14, 17 d. – Pašėlęs policininkas: nauja-metinis nesusipratimas 2 (Rusija) – 23.59
16, 18, 19 d. – Sukeisti Kalėdų seneliai 2. Pa-mirštos Kalėdos (Norvegija) – 16.55
18, 19 d. – Žvaigždžių karai. Skaivokerio iš-kilimas (JAV) – 11.20, 14.40, 18, 21.20
15 d. – P. Čaikovskio „Spragtukas“. Tiesio-ginė transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 17 val.
22 d. – Ledo šalis 2 (JAV) – 12.30
13–19 d. – Ralfas Griovėjas 2 (JAV) – 10.30
Šuns tikslas 2 (JAV) – 13 val.
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt
Romuva
13 d. – Orų mergaitė (Japonija) – 18 val.; 14 d. – 14 val.
13 d. – Zombi vaikas (Prancūzija) – 20.15
14 d. – Nuostabi epocha (Prancūzija) – 16.15
14 d. – Tulpės, meilė, garbė ir dviratis (Olandija) – 18.30
14 d. – Svaigulys (Švedija) – 20.30; 15 d. – 19 val.
15 d. – Sutemose (rež. Š. Bartas) – 14 val.
15 d. – Valstybinės laidotuvės (dok. f., Olan-dija, Lietuva, Ukraina) – 16.30

KLAIPĖDA
Forum Cinemas
13–15, 17–19 d. – Džiumandži: kitas lygis (JAV) – 10.15, 15.40, 20.50; 16 d. – 10.15, 15, 20.50
13–15, 17 d. – Džiumandži: kitas lygis (3D, JAV) – 13.50, 18.15; 16, 18 d. – 13.50; 19 d. – 13 val.
13, 14, 17, 18 d. – Drąsusis Mozlis (N. Zelan-dija, Kinija) – 11, 13.20, 14.40, 16.25; 15 d. – 10.10, 12.40, 14.40, 16.25; 16 d. – 10.20, 12.40, 16.25; 19 d. – 11, 13.20, 14.40, 15.35
13–18 d. – Pašėlęs policininkas: naujame-tinis nesusipratimas 2 (Rusija) – 15, 18.45, 20.50; 19 d. – 15 val.
13–18 d. – Orų mergaitė (Japonija) – 17 val.
13–19 d. – Tulpės, meilė, garbė ir dviratis (Olandija) – 19.30
16, 19 d. – Sukeisti Kalėdų seneliai 2. Pa-mirštos Kalėdos (Norvegija) – 16.55
18, 19 d. – Žvaigždžių karai. Skaivokerio iš-kilimas (JAV) – 11, 14.15, 17.30, 20.45
18 d. – P. Čaikovskio „Spragtukas“. Tiesio-ginė transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 17 val.
22 d. – Ledo šalis 2 (JAV) – 12.30
13–19 d. – Belos kelionė namo (JAV) – 10.30
Snieguotos lenktynės (JAV) – 13 val.
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė (**dailė**)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras, šokis** – Ieva Tumanovičiūtė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | **Stilius** – Rita Markulienė, Violeta Kundrotienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė | **Direktorius** – Linas Vildžiūnas

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, S. Konarskio g. 49, 03123 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas redakcija@7md.lt. ISSN 1392-6462. 4 sp. l. Tiražas 800 egz. Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas Lietuvos kultūros taryba LR kultūros ministerija Lietuvos kino centras

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

LIETUVOS
KINO
CENTRAS

